

RÓMANU

Yútoe Poûlu páhoe xapa kutípoti Jesus íhae Róma

Yaneko yutoxôa Poûlu ra koyuhópeti, pítivokona Koríntu óvo. Ápe isóneu noíxoponea ne hokotíhiko Jesus ya pítivokona Róma, maka káxunakanehiko ikéneke Itukó'oviti. Itea tumúneke píheaya, kuríkoponoiko tiûketi ya Njeruzálem, huvó'oxeokonoke ne kutípotihiko Jesus yane pitivóko, páhoenoa íhae Masêdonea. Yutóxinoake Poûlu ra koyuhópeti, kouhápu'ikinoati ne hána'iti isóneunovi Itukó'oviti, uti xâne yara poké'e, yaneko pahukínovi Xe'éxa ivókinovovi. Éxokoamaka Poûlu ne íhae Róma ápeyeya isóneu xo'ópeinoahiko.

Xapákuke ne jûdeu hokoti Jesus nóvo, ápe koyúhoti kónokea sirkunsidá kó'iyeya ne xâne inúxotike, ina yusîka hokópea Jesus. Éxokoa Poûlu ya yútoeke ákoyea ákoeneye. Éxokoamaka itúkeovo vo'oku kúveovo uti Kristu ponópinovoke ûti nonékuke Itukó'oviti, kutí'inokemakamo vonopâti natíxokuke vanúkeke, kene haina vo'oku vitúkea páhoenovi yútoe Muíse. Yokómomapihi ne yutoéti inuxínoati ne Ngâlata, yútoemaka Poûlu, vo'oku kouhápu'ikinovimaka koêku ne sirkunsidá koêti.

Anéye iháxakexoku kápituluhiko ya koyúhope Rómanu:

1.1 yonoti 1.15: turi yútoe Poûlu yuhoíkoti íhae Róma

1.16 yonoti 3.20: pahukóvoti nonékuke Itukó'oviti ne uhá koeti xâne, jûdeu koánemaka ákoti

itukápa

3.21 yonoti 4.25: koítovovi Itukó'oviti yane pahúnevo úti vo'oku kúveovo uti Kristu yoko ítukeinovi ya kuruhúke, kene haína vo'oku sirkunsidá kó'iyea úti, itukovo vo'oku hókea uti yútoe Muíse.

5.1 yonoti 8.39: vinamápone xoko Kristu

9.1 yonoti 11.36: kotíxoponoa Poûlu ákoyea axú'ina hokoti Kristu xapákuke jûdeu, itea éxoá símeovoikomo káxe hokópeahikomo.

12.1 yonoti 15.13: ahá'inoa Itukó'oviti ítúkea ne hokoti Jesus

15.14 yonoti 16.27: íkopovoPe Poûlu

Turi yútoe

¹ Yundóxinopinoe, undi Poûlu, undi ovoxe Jesus Kristu. Koati undi iháxiu Itukó'oviti koyúhoyea emó'u xapa xâne. Haxákonumaka Itukó'oviti indúkeovo koyuhoâti ra inámati ihíkavoti ítuke. ² Yoko enepora inámati ihíkavoti ukeâti xokóyoke, koyúhoane Itukó'oviti mekúke ápeyemo. Anêko sasá'itike emó'u xoko yútoe porófeta, enepohikone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke ³ koyuhoâti koêku ne Xe'exa Itukó'oviti. Yoko enepo ikútipasikoponovovi ne Xe'exa Itukó'oviti yaneko símeaku yara kúveu mêum, xapa ámoripono Ndávi, teyonéti nâti mekúke, úkea. ⁴ Koati hána'iti kouhapa'ikeokono ítúkeovoxo Xe'exa Itukó'oviti ne Vúnae Jesus Kristu, yaneko exépukopeaku ukópea xapa ivokóvoti ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. ⁵ Koati vo'oku ítuke Jesus kóseanayeonu Itukó'oviti, porexónuti indúkeovo ápostulu ya iháke.

Koane poréxonumaka ngoyúhoyea emó'u xapa xâne, enepone uhá koeti ákoti itukapu jûdeu, motovâti kúveovo Xe'exa Itukó'oviti koane hokópeamaka. ⁶ Yoko yanêkomaka xapákuke neko po'ínuhiko kuvovâti, itínoe iháxiupo Itukó'oviti hokópea Jesus Kristu. ⁷ Enepora koyuhópeti, mbahúkinoane ne uhá koeti xâne ya pítivokona Róma ákoti omotóva okóvo Itukó'oviti, itínoe iháxiupomaka Itukó'oviti itúkeovo kasása'iupo. Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe, koánemaka úhepetike isoneûti ukeâti xokóyoke.

Íkoro'ixovo xoko Vúnae ne Poûlu vo'ókuke ne kutípoti Jesus ya Róma

⁸ Inúxotike, ya iháke Jesus Kristu, íngoro'ixovo xoko Itukó'oviti, nguvóvone, ve'ókuke, uhá ketínoe. Vo'oku ya uhá koeti kúveu mêum, anêko koyuhoâti kixeku kitípinenoe Kristu. ⁹ Yoko Itukó'oviti, enepone ngurí'okovoke, enepone heru'ó ngíxonemaka omínjone indúkea ítukexeonuke, ngoyuhoâti ra inámati ihíkavoti omínovike Xe'éxa, éxoa itúkeovo koati kaná'uti ákoyea ânga indúkinopinoe orásaum. ¹⁰ Kóyekune émbemea Itukó'oviti míhe'okinonumo onjéne noínjoponeopi yara koeku kó'oyene, itukapu ahá'inonu. ¹¹ Koati yupihóvotine ngahá'ayea noínjoponeopinoe, motovâti omínombi unako kêku ikéneke Itukó'oviti, kutí'inokemo kexunákovoti ikéneke Vúnae koeku nzímea xepákuke. ¹² Hara ngíxo, mani ngahá'ayea kutikokó kó'iyea kóxunakeovo ûti ikéneke, koeku ámbeyea xepákukenoe, ngoxunákovoti ikéneke Kristu vo'oku kixeku kívivo Vúnae,

koêkumaka kékunakivo vo'oku ngixoku ngúveova.
¹³ Ngahá'amaka yéxi, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, enó'iyea ngahá'ayea mbíheha xepákuke, itea tukú koeti kó'oyene, ako tôpi itopónuti. Mani ngaha'âti ápeyeamaka eho ngo'ítukeino Vúnae xepákukeneo, kuteâti koeku ápeyea xapákuke po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu po'íke ongóponoku. ¹⁴ Vo'oku koati apêti ítukexeonuke Itukó'oviti, nóngone indúkea. Énomone ne ngoyúhoyea emó'u xapákuke uhá koeti xâne. Haina pohúneti xapa xâne hána'iti ihíkaxovoti kuteâti ne ngerêkuhiko, itea koánemaka xapa xâne ákoti akutêa. Hainámaka pohúneti xapa xâne ko'éxoneti, itea koánemaka xapa xâne ákoti éxone. ¹⁵ Énomone ú'uso ngóyeino ngoyúhoyeamaka ne inámati ihíkavoti ukeâti xoko Itukó'oviti xepákuke, itínoe íhae Róma. ¹⁶ Ako ndeína ngoyúhoyea ra inámati ihíkavoti omínovike Jesus, vo'oku koati xunako Itukó'oviti nê'e koíteovo xâne ya pahúnevo, koêkuti kutipoâti. Énomone koéneye xapákuke jûdeu inúxotike, koánemaka xapákuke po'ínuhiko xâne ákoti itukápa. ¹⁷ Vo'oku yane inámati ihíkavoti íhae xoko Itukó'oviti, kouhapu'ikovo ponópeovi Itukó'oviti nonékuke koeku kúveova ûti. Yoko ukeâti tûri tukú koeti hunókokuke, konókoti kúveova ûti, kuteâtimaka koeku yutóxeovo emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Enepone xâne ponóvoti nonékuke Itukó'oviti, enepone kuvovâti, itopónoatimo ne inámati apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti” kôe.

Koati váhere kixoku itúkeovo ne uhá koeti xâne

¹⁸ Itea xoko Itukó'oviti vanúkeke úkea ipíhoponeokonokemo ne uhá koeti xâne yara kúveu

mêum ákoti teyâ ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, koánehikomaka ne xâne vaheréxoti kixoku itúkeovo, enepohikone itopâtimaka ne po'ínuhiko xâne éxea ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti vo'oku váhere kixoku itúkeovo. ¹⁹ Kó'inokeneye, vo'oku enepone kixóvoku Itukó'oviti motovâti éxeokono xapa xâne, ú'uhapu'i kóye vo'oku kouhapu'ikinoanehiko Itukó'oviti ne xanéhiko yara kúveu mêum. ²⁰ Enepone kixóvoku Itukó'oviti ákoti inixoâti, kuteâti ákoyea uké'eyeaku xunáko, koane itúkeova ne hána'iti teyonéti Itukó'oviti, koati iyúseoti ukeátine inâ apê ra mêum, vo'ókuke ne uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti. Énomone ákoino pó'onexeovo ke xanéhiko nonékuke Itukó'oviti. ²¹ Éxoahiko ápeyea Itukó'oviti, itea ako téyahiko, kuteâti mani nókone kixeokono koeku itúkeova ne koati kaná'uti Itukó'oviti. Ákomaka íkara'ixinapahiko, itea hahakú koénehiko isóneu vo'oku aínovo koekúti ákoti itóponone ovêa isóneuke. ²² Vo'oku íkutixapeovohiko ko'éxoneti, énomone itúkinovo xâne ákoti isóneu. ²³ Ya koêkuni kahána'ikea ne êno hána'iti ihayú'iuti Itukó'oviti ákoti hunókoku, ainovó koene ipunéti, okovo xâne vekotimo pevótike iháyu'iko, yoko ipunéti okovo hó'openo ôti, koane okovo po'ínuhiko hó'openo koaturu koeti hêve, yoko hó'openo há koêti poké'eke yoneâti hûra. ²⁴ Vo'oku kixóvokuhiko, síkoane Itukó'oviti koésayu'ixopeovohiko yane itúkea váhere âha itúkea, koane ikópiti'ikopeokoko, koane kóteyokeokoko mûyo yane váhere kixókokokuhiko. ²⁵ Koati kurikoâtihiko hókea ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, hokópoti kixovókuti ákoti akaná'u.

Ainovó koe koéxokey Itukó'oviti hokópohiko, koane énomone iháyu'iko ya koêkuni itúkeovo Itukó'oviti iháyu'iko, poéhane itukóvo pahúkoti apé kó'ieya uhá koeti koekúti, poéhanemaka motokêa iháyu'ikeokono ákotinemo hunókoku. Énomoneoxo ákoyeneye.

²⁶ Vo'oku kó'ieaney kixoku itúkeovo ne xanéhiko yara kúveu mêum, sikó kíxoane Itukó'oviti itúkea váhere úhépune mûyo, koeku koésayu'ixeahiko kixoku itúkeovo ikoyénoxopovokokoti. Vo'oku muhíkinova ne senóhiko xapákuke, ya koêkuni itúkeovo hóyeno ko'íma, kuteâti kixoku itúkeovo uhá koeti ko'ímati, kópoe'akoa ne kixoku itúkeovohiko, iko'ímaxopovotine po'i sêno. ²⁷ Kúteanemaka kixoku itúkeovo ne hóyenhiko. Enepone kóyenoyea sêno kuteâti kixoku itúkeovo uhá koeti koyénoti, kurí kíxoanehiko. Ainovó koéne po'i hóyeno oyókopone, koane kóyenopeekokohiko. Koati yupihóvotine ikópiti'ikopeokoko koeku ikóyenochopeovokoko. Yoko koati motokeâti nekôyohiko namúkopea koxé'ukene ne ehopo ítuke, ésa'i ne váhere kixoku itúkeovo.

²⁸ Enepone xanéhiko yara kúveu mêum, vo'oku ínixeá ákoyea itúkovokeye ne éxea Itukó'oviti, sikó kíxoane Itukó'oviti hókea ne váhere isóneu, koane itúkea koekúti mani ákoti omotóva itúkeokono. ²⁹ Aínovo xâne itúkutihiko uhá koeti kó'ieyovoku váhere kixovókuti, vaheréxinoatimaka ítuke ne po'ínuhiko xâne. Koatíhikomaka ipupákinoti isóneu kahá'ayea tiûketi, koane áhatimaka váherexea ítuke yoko poé'aino isóneu po'ínuhiko xâne vo'oku iyókeova ítukevo. Koatíhikomaka koépekenati, koane áhatimaka okópea po'ínuhiko xâne, koane semékekexea. Koati úhепetinoahikomaka itúkea váhere, koane itúkea xêti po'ínuhiko xâne

itukóheyeati koêku, ³⁰ koane ikópiti'ikeamaka îha. Koatíhikomaka puvoti Itukó'oviti, koane kapayásokinovokokoti. Koati ikútixapovotihikomaka únati ya po'ínuhiko xâne, koane áhati iháyu'ikopeovo. Ákomaka tîpi kixoku isóneu kahá'ayea itúkea váhere. Ákohikomaka akútipo há'a yoko êno. ³¹ Aínovohikomaka xâne ákoti isóneu. Ákomaka kaúsaka emó'u enepo apê yûho. Ako ápahuina xâne ítupa'ikonehiko, muhíkinova koati êno yoko há'a. Koati ákoti xâne kóseanane. ³² Upánini exo yuho Itukó'oviti motókeyea yonópea ipihóponovokutike ne xâne koetíneye ítuke, itea kóyeane váherexeahiko ítuke. Haina póhutine, itea ínixeahikomaka unáko ne po'ínuhiko xâne koetíneye kixoku itúkeovo.

2

Aínovo pahukóvoti, jûdeuhiko koánemaka ne po'ínuhiko xâne

¹ Énomone ngó'ino: Iti húketi isóneuno po'ínuhiko xâne, inixeâti ákoyea aúnati, neíxapu. Yusíkoti itíkivo ákoti apayáso, áko'o koati teyonéti, kóyeane ákoyeamo pé'onexivoke nonékuke Itukó'oviti. Vo'oku koeku kó'iyeaneye iséneuno po'ínuhiko xâne, koati kixepóvoti, koati keyuhópovotimaka ákoyea yaúnati vo'oku ápemaka ítike kuteâti ne ínixene ákoyea aúnati xoko po'ínuhiko xâne. ² Véxoá itúkeovo koati ponóvoti ne Itukó'oviti enepomo ipihápana xâne vaheréxoti kixoku itúkeovo. ³ Koeku ínixi ákoyea aúnati ne xâne koetíneye pahúnevo, ápeikopo oxéne ítivoamo ne ipíhonope Itukó'oviti koeku itíkimaka koekútihiko kuteâti? ⁴ Áko'o, kó'inokenemeaye iséneuno po'ínuhiko xâne

vo'oku ákoyea itíkoake ne êno hána'iti seánakovi Itukó'oviti ákoti imaíkinapu xâne koane ákoti imáxapuvi. Ákoikopo yéxa itúkeovo koseánapiti Itukó'oviti vo'oku kahá'ainopi ikétivexi iséneuke koane kiríkopi váhere kixeku itíkivo? ⁵ Itea koeku itíkivo xâne koati tiú'iti omíxone koane ákoyeamaka ikétivexa iséneuke ne váhere ítike, inamá'axone kuri'úxovo ne metókeinoke ipíheponikonomo yaneko káxe simapúne ipíhoponope Itukó'oviti, enepo kauhápu'ikakanane ne koati ponóvoti kíxoaku ipíhoponea ne xâne pahukóvoti. ⁶ Vo'oku hane exôa kíxoakumo Itukó'oviti yuhaíkapane ne póhutihiko xâne, enepone kixoku itúkeovo yáye yara poké'e. ⁷ Porexoa'timo Itukó'oviti ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko xâne ixómotihiko koxuná'ixovo itúkea únati, enepohikone kaha'átimaka itóponea ne êno yupihóvoti unako koépokumo ya xoko Itukó'oviti yoko kahána'ikeekonomo ya xokóyoke ákotinemo uké'eyeaku. ⁸ Itea enepohikone xâne póhutine unako koêku yuúxovo, ákoti akutípoa ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, koane áhatimaka váherexea kixoku itúkeovo, kotívetimo kíxoaku Itukó'oviti ipihápananehiko. ⁹ Koati kotívetimo koêku epó'oxo koati hána'itimo tiveko kixókonoku ne uhá koeti xâne itúkoti váhere. Énomonemo koéneye inúxotike xapa júdeu, koánemaka xapa uhá koeti po'i kó'iyevoku xâne. ¹⁰ Itea enepohikone xâne itúkoti únati, yupihóvotimo unako koépoku xoko Itukó'oviti, koane kahaná'ikokonotimo ya xokóyoke, yoko hána'itimakamo úhepeko isóneu ukeâti xoko Vúnae. Koati énomonemo koéneye inúxotike xapa

jûdeu, koánemaka xapa uhá koeti po'i kó'iyevokoku xâne, ¹¹ vo'oku nonékuke Itukó'oviti kutíkokone uhá koeti xâne.

¹² Yanê'e, uhá koeti xâne itúkoti váhere ákoti exâ koêku ne yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ákomakamo veínakana neko yutoéti yúhoikopeokono, pahukápakakanane ipihóponovokutike. Kene uhá koeti xâne itúkoti váhere exoâti ne yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti, koati énomonemo veínokono yuhaíkapakanane.

¹³ Vo'oku haina xâne pohúneti kamokenó kixoâti ne yutoéti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse ponopóvo nonékuke Itukó'oviti, itea koati xâne itukoâti ne ponopóvo nonékuke. ¹⁴ Enepone po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu, ákoti exâ ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, enepo eopâhiko ya xokóyoke kónokea pónea kixoku itúkeovo,

kuteâtimaka koêku ne páhoenokono xâne itúkea yane Ponóvoti Kixovókuti, yusíkoti ákoyea éxa neko yútoe Muíse, itea kóyeane kutí kó'iyea apêti xokóyoke, vo'oku eópea ya xokóyoke kónokea pónea kixoku itúkeovo. ¹⁵ Yane enepone isóneu ápeyea ponóvoti koekúti nókone itúkea, kutí kó'inoa ne yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Iyúseo kó'iyeaneye vo'ókuke neko isóneu kónokea pónea kixoku itúkeovo. Epó'oxo éxoá ya xokóyokene enepo pahukóvo koánemaka tokopóvo ítuke. ¹⁶ Yoko énomonemakamo koéneye yaneko káxe enepo parexâne Itukó'oviti ne Kristu Jesus éxokopea yonópoku ne xanéhiko vo'oku kixoku itúkevohiko,

koánemaka vo'oku kixoku ko'ísoneueya ákoti po'i exoâti, kuteâtimaka koêku yane inámati ihíkavoti ukeâti xoko Itukó'oviti ngoyúhone xapa xâne.

Ako pó'onexeovoke ne jûdeuhiko nonékuke Itukó'oviti

¹⁷ Itínoe jûdeu, koati kixoâtinoe itúkeovo vo'oku hé'e, enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ápeinoke sesá'iko nonékuke Itukó'oviti. Koatímaka yéyexovope ne héki Itukó'oviti, ¹⁸ koane yéxi ahá'inopí Itukó'oviti, koánemaka ne koati únatinoe kixovókuti íhikaxopike ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. ¹⁹ Koatímaka inixépovoti itíkivonoe hirikoâti ponóvotike xâne ne xâne kutí koeti komítiti, koane keuhápu'ikoti xâne ovoti hahákutike. ²⁰ Itínoemaka íhíkaxoati emo'u Itukó'oviti ne xâne ákoti éxoneya, koáne ne inámatiko xâne, vo'oku ápeyeya xepákuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, poéheve ne exóneti koáne ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. ²¹ Iti íhíkaxoti po'ínuhiko xâne, mani kenokoâti íhikexopivoa inúxotike ne íhíkauvoti íhikexone. Iti íhíkaxoti po'ínuhiko xâne ákoyea améxa, hainá'ikopomea itíkoti kuteâti nê'e? ²² Keyúhoinomaka po'ínuhiko xâne ákoyea yusíka kapíneyea xâne ákoti itukapu koati múxone. Kene íti, hainá'ikopomea itíkoti kuteâti nê'e? Koati ketirínateoxo ne hokonéti, ítuke vo'u xâne ákoti itukápa ne koati kaná'uti Itukó'oviti. Itea peréxomea Ítukó'oviti nékone peréxi? áko'o kutí koe yoméxoti mani kîrepino Itukó'oviti. ²³ Iti ítukoâti éyexovope yéxi ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, hainá'ikopomea itíne kutí'inoke koyuhókonoti ákoyea aúnati ne ítuke Itukó'oviti vo'oku ápeyeya váhere ítike ákoti hakâ ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti vitúkea? ²⁴ Énomonemaka kuteâti koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, koêti:

“Vo'oku váhere ítikenoe, koémoke'ekono ne iha Itukó'oviti xapákuke ne po'ínuhiko xâne ákoti

itukapu jûdeu” koêti.

²⁵ Enepone héanaxovope itíkivo xanena Itukó'oviti yane sirkunsidá ké'iyi, itínoe jûdeu, koati apêti itópoinopike enepo itikâ ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti vitúkea yane yútoe Muíse. Itea enepo hákoti itikôa, ákone itópoinopike sirkunsidá ké'iyi, epó'oxo kutí ketímo xâne ákoti sirkunsidá akôe, enepohikone ákoti ne hoénaxovope itúkeovo xanena Itukó'oviti koxé'uke. ²⁶ Kene ne xâne ákoti itukapu jûdeu, enepohikone ákoti sirkunsidá akôe, enepo itukâ kuteâti ne yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, hainá'ikopo kutipasí koâti ne xâne apêti hoénaxovope koxé'uke itúkeovo xanena Itukó'oviti, enepone sirkunsidá koêti? Hainâra koéneye. ²⁷ Epó'oxo enepohikone xâne ákoti itukapu jûdeu, ákotihiko sirkunsidá akôe, itukovo énomonehiko itukôa kuteâti ne yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, yane koati kouhápu'ikotihiko itíkivo pahukóvoti, itínoe jûdeu. Vo'oku upánini ápeyea hé'e, enepone yútoe Muíse, koane upánini itíkivo xâne sirkunsidá koêti, itea kóyeane itíkivo pahukóvoti vo'oku ákoyea itíka neko páhoenopi itíki yútoeke Muíse. ²⁸ Vo'oku enepone koati kaná'uti itúkeovo jûdeu ne xâne, haína koxé'uke óva. Koáne ne koati kaná'uti sirkunsidá kó'iyea ne xâne, hainámaka mótokike óva. ²⁹ Itea enepone itúkeovo koati kaná'uti jûdeu ne xâne, hane exôa oveâti isóneuke. Kúteanemaka koêku ne koati kaná'uti sirkunsidá kó'iyea ne xâne, koati isóneukemaka óva, koekúti itúkinoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, kene haina koxé'uke óvo ne hoénaxovope itúkeovo xanena Itukó'oviti kuteâti koêku yane yútoe Muíse. Yoko enepone

xâne koetíneye ne sirkunsidá kó'iyeya, Itukó'oviti koyuhó'iyeamo unako koêku kene haina xoko xâne yara kúveu mêum úkea ne iháyu'ikeokono.

3

¹ Koeku kó'iyeaneye, unatíneikopomea koeku jûdeu ya po'ínuhiko xâne? áko'o ápeikopomea itópoinoake sirkunsidá kó'iyeahiko? koetíameamo isóneu po'i xâne. ² Êm, koati hána'iti itópoinoake, koane ákomaka tôpi koeku kó'inokeneye. Vo'oku énomonehiko itukóvo inúxoti íkamoake Itukó'oviti emó'u. ³ Kene ne jûdeuhiko ákoti akutípoa? Hainámea vo'oku ákoyea akútipohiko, ákoinoke oxéne kousokeovo neko yuhó'inoahiko Itukó'oviti? koetíameamo isóneunoa po'i xâne. ⁴ Ako kalíhuina. Yusíkoti itúkeovo semékenovo'iti ne uhá koeti xâne, itea ako ákoeneye ne Itukó'oviti. Koati kaná'uti ne yûho, kuteâtimaka kó'iyeya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Maka iyúseane itíkivo koati ponóvoti ya uhá koeti yíûho, koane aûrapu'inemaka itúkeovo koati sasá'iti ne ítike enepo áva inixoâti poé'ayea ne itíkivo” koêti. *Sâramu 51.4*

⁵ Itea itukovo vo'oku pahúnevo ûti inamá'axoinoke urapú'i itúkeovo koati ponóvoti kixoku itúkeovo ne Itukó'oviti, namo koéneikopoye? Ákonimea itúkapu koati pahukóvoti ne Itukó'oviti enepo ipihápanavi? (Yoko enepora yûnzo, koati kuteâti ko'ísoneuyea ûti, uti xâne ákoti ponóvoku isóneu.) ⁶ Ako kalíhuina kó'iyeaneye. Eneponi akoéneye, ákoni oxéne yúhoikopeovimo ne Itukó'oviti vo'oku kixoku vitúkeovo.

⁷ Itukovo inamá'axoti iyusêo itípanevo Itukó'oviti koane itúkeovo koati êno hána'iti ihayú'iuti vo'oku nzemékekexea, yusíkoikopo ipíhoponeonu vo'ókuke? koetímeamo isóneunoa po'i xâne.

⁸ Eneponi akoéneye, mani motovâti kó'iyea ûti: “Vitúkaikopo váhere maka iyúseaneoxo sasá'iko ne Itukó'oviti” mani koêti ûti. Yoko koati énomone koéneye yûho ne itukóheotihiko ngoêku, koyúhota kó'iyeaneye ne yûnzoxapa xâne. Eneponihikone xâne koetíneye yûho, koati motokeâtimo ne kixókonoku ipihápananehiko Itukó'oviti.

Pahukóvoti ne uhá koeti xâne nonékuke Itukó'oviti

⁹ Ná'ikopomo kó'eye visóneunoa rá'a? Utí'ikopo unatí koêku, uti jûdeu, ya po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu? Ako kalíhuina, vo'oku énjokopeaneno yara yúndoe itúkeovo pahukóvoti ne uhá koeti xâne, jûdeuhiko koánemaka xâne ákoti itukápa, ¹⁰ kuteâtimaka kó'iyea ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Ako xâne ponóvoti nonékuke Itukó'oviti. Ako ápahuina xâne koetíneye nonékuke.

¹¹ Ákomaka xâne iyukínovati isóneu ne kaná'uti kixovókuti. Ákomaka oposíkoati ahí'okeova ne Itukó'oviti. ¹² Itávohikone uhá koêti. Uhá koénehikomaka koésayu'ixopeovo. Ako xâne únati ítuke nonékuke Itukó'oviti. Ako ápahuina xâne koetíneye ítuke nonékuke.”

Sáramu 14.1-3

¹³ “Eneponi emó'u ipuhíkeati pahákukehiko, aínovo ákoti aunatí, kuteâti koeku hehé'iyea ihópune imuyúkoti ukeâti ekóxovokuke enepo imihé'oko. Koatíhiko semékenovo'iti yoko aúpu'ikenati. Eneponi yuhóhiko, kutí koe

vénenuna koati ipúhokovoti koéxoe.” *Sâramu 5.9; 140.3*

14 “Koatíhikomaka íhakenati, epó'oxo aínovo koati kotíveti emo'úti koyúho.” *Sâramu 10.7*

15 “Kene hêve, ú'uso kóyemaka píhea xoko motovâti óko'okea koane koépekea. 16 Koêkuti vékoku, poéhane koésayu'ixea koeku po'ínuhiko xâne koane omínoa kotíveti koekúti. 17 Ákohiko exa óvoheixea kásatike isoneúti. Poéhane ipúhonevo yoko púvea po'i xâne éxo.” *Izâiya 59.7-8*

18 “Ákohikomaka teya Itukó'oviti” kôe. *Sâramu 36.1*

19 Yoko uhá koêti ne yutoéti ovâti ne Ponóvoti Kixovókuti emó'uke Itukó'oviti, véxoa itúkeovo xâne hokoâti neko yutoéti kíxo. Ákoikopo ápahuina xâne apêti pó'onexeovoke nonékuke neko yutoéti. Aínovo koati motokeâti ipíhoponeokono. 20 Iyúseoneikopo ákoyea ápahuina xâne ponóvoti nonékuke Itukó'oviti vo'oku ítone itúkea, koeku hókea neko yutoéti Ponóvotike Kixovókuti emó'uke Itukó'oviti, vo'oku énomone exóko xâne itúkeovo pahukóvotihiko.

Vo'oku kúveovo uti Kristu, koítovovi Itukó'oviti yane pahúnevo úti

21 Itea kouhapu'ikoane Itukó'oviti kíxoaku ponópea ne xanéhiko, ákoti itukapu vo'oku hókeahiko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Yoko koyúhoamaka Muíse koane po'ínuhiko porófeta mekúke koêku ra koekúti ya yútoekehiko.

22 Énomone ne kíxoaku Itukó'oviti ponópea ne xâne nonékuke vo'oku kúveovohiko Jesus Kristu. Yoko énomone koéneye xoko uhá koeti koêkuti xâne kuvovâti, vo'oku ako poé'aku xâne nonékuke

Itukó'oviti, kutíkokone uhá koêti. ²³ Koati pahukóvoti ne uhá koeti xâne koane kónokea ne êno hána'iti ihayú'iuti itípanevo Itukó'oviti xokóyoke. ²⁴ Itea poréxoá Itukó'oviti ponópeovo ne xâne nonékuke ya hána'iti seánakoa, ákotimaka ésa'ixoake, vo'oku kixó'oviku Kristu Jesus koíteovovi ya pahúnevo úti. ²⁵ Koati Kristu itukóvo noívokoe Itukó'oviti óvokeovo itína kuruhúke, koane poréxopea ésa'i itúyopea pahúnevo úti. Yoko poéhane kutípea úti konokóvo. Kixínoakeneye Itukó'oviti, koati kouhápu'ikoati póneovo ne kixoku itúkeovo yaneko koseána xanéhiko pahukóvoti yanekóyoke enepo akô'o ipihápana. ²⁶ Kene kó'oyene vo'ókumaka ítukeinovi Kristu, kouhápu'ikoamaka póneovo ne kixoku itúkeovo. Énomone kutí'inoke iyúseoti itúkeovo koati ponóvoti, koane itúkeovo énomonemaka ponopâ ne xanéhiko kuvóvoti Jesus.

²⁷ Ápeikopo oxene xâne iháyu'ikopeovo nonékuke Itukó'oviti? Ako kalíhuina. Koatímea vo'ókuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse kó'inokeneye? Áko'o, haína vo'ókuke nê'e, itea koati vo'ókuke po'i Ponóvoti Kixovókuti, enepone kixó'oviku Itukó'oviti ponopó'oviti vo'oku kúveovo uti Kristu. ²⁸ Noíxoaneikopo úti itúkeovo vo'oku kúveovo Kristu ne xâne ponópínovo nonékuke Itukó'oviti, kene haina vo'oku itúkea páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. ²⁹ Enepone Itukó'oviti, poéhanemea jûdeuhiko itukoa kuvóvone? Hainá'ikopomaka kuvóvone po'ínnumaka xâne ákoti itukapu jûdeu? Hainâra, koatímaka kuvóvone xanéhiko ákoti itukapu jûdeu. ³⁰ Vo'oku ako apí'a ne Itukó'oviti. Poéhaxo, yoko énomone ponopâ ne jûdeuhiko,

enepohikone sirkunsidá koêti vo'oku kúveova. Énomonemaka ponopâ ne po'ínumaka xâne ákoti itukapu jûdeu, enepohikone ákoti sirkunsidá akôe, koêkumaka itúkeovo kuvovâti. ³¹ Ávaina hako inixôa po'ínuhiko xâne kutí kó'iyea ákotine itúkovo ke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, vo'oku koyúhoyea úti kónokea itúkeovo Kristu kuvóvo úti. Ako kalíhuina! Itea vo'oku kúveovo uti Kristu, koati énomone kutí'inoke vikaná'uxoati vitúkea páhoenovi vitúkea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

4

Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ponínovo ne Ábraum

¹ Enepone voxú'ikene Ábraum, uti jûdeu, ná'ikopo kó'eye yuho úti vo'oku itóponone ikéneke Itukó'oviti? ² Eneponi itukapu vo'oku kixoku itúkeovo ponínovo ne Ábraum, mani apêti oxéne iháyu'ikopeovo, itea ako ákoeneye nonékuke Itukó'oviti. ³ Vo'oku hara kôe ya emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke: “Koati kuvóvoti Itukó'oviti ne Ábraum inixinoake Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke” kôe. ⁴ Enepone xâne ko'ítuketi, koati apêti námoepo. Haina ípara ne námoepo, itea koati konokoâti namúkea ne ésa'i ko'ítukeya. ⁵ Kene enepone xâne ákoti oko'ítuke itea kuvóvoti Itukó'oviti, poéhane motovâ ponópea xâne pahukóvoti, énomone ínixo Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke vo'oku kúveova. ⁶ Yoko énomonemaka koéneye yuho Ndávi mekúke enepo koyuhôa itúkeovo koati únati koêku ne xâne ínixoné Itukó'oviti ponópeovo nonékuke

ákoti itukapu vo'oku ítone itúkea. ⁷ Yoko énomone ne emo'úti koêti:

“Koati únati koêku ne xâne ituyôpotine váhere ítuke, enepohikomakane sasa'ípotine pahúnevo. ⁸ Koati únati koêku ne xâne ínixone Itukó'oviti ákoyeane okónoko ipíhoponeokono vo'oku pahúnevo” koêti. *Sáramu 32.1-2*

⁹ Enepone xâne únati koeku nonékuke Itukó'oviti, kutíyaneikopo? Poéhanemea jûdeu, enepohikone sirkunsidá koêti apêti hoénaxovope koxé'uke ítúkeovo xanena Itukó'oviti? áko'o, po'ímaka xâne ákoti itukapu jûdeu, ákotimaka sirkunsidá akôe. Vo'oku ínati ngoyuhoâmeku koêku ra yutoéti emó'uke Itukó'oviti koêti: “Vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne Âbraum, ínixinoake Itukó'oviti ítúkeovo ponóvoti nonékuke” koêti. ¹⁰ Ná'ikopo kixóvoye ne Âbraum inixôa Itukó'oviti ítúkeovo ponóvoti nonékuke? Sirkunsidá koéne yanekôyoke? áko'o âvo. Koati énomone yaneko káxehiko avô'o ne sirkunsidá kó'iyea xâne. Koati âvoti sirkunsidá akôe ne Âbraum yanekôyoke. ¹¹ Enepo sirkunsidá kó'inoke ne Âbraum ikénepoke, koati hoénaxovope ítúkeovone ponóvoti nonékuke Itukó'oviti vo'oku kúveova. Enepone kúveovo Itukó'oviti inuxô ina sirkunsidá kôe. Énomone koéneye motovâti ítúkeovo Âbraum itukóvo turi uhá koeti po'ínuhiko kuvóvoti Itukó'oviti, upánini ákoyeahiko sirkunsidá ákoe, motovâtimaka ínixekonohiko ítúkeovo ponóvoti nonékuke Itukó'oviti. ¹² Koáne énomonemaka itukóvo úkeaku ne xâne sirkunsidá koêti. Itea enepohikone sirkunsidá koêti ngíxone, haína ne xâne pohúneti apêti koxé'uke hoénaxovope

itúkeovo xanena Itukó'oviti, itea enepone koati kaná'uti sirkunsidá koêti, énomone ne xâne kuvóvoti Itukó'oviti kuteâti kixoaku Âbraum kúveova yaneko avô'o sirkunsidá akôe. Yoko koati kaná'uti itúkeovo ha'a ûti ne Âbraum koeku kúveovomaka uti Itukó'oviti.

Vo'oku kúveova Âbraum, énomone kou'sokinoa Itukó'oviti yuhó'inoa

¹³ Haina vo'oku hókeahiko Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse ne Âbraum yoko amósenopono, itúkinoá Itukó'oviti ne yûho, enepone koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne ko'íparayeamo uhá koeti koekúti yara kúveu mêum. Itea koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti koane ínixeokono ponóvoko nonékuke kó'inokeneye. ¹⁴ Enepone xâne kíxone Itukó'oviti enepo koyuhôa ápeyeamo ípara, eneponi itukapu xâne ihuínovoti ponópeovo nonékuke vo'oku hókea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, yane ákoni itúkapu vo'oku kúveovo Itukó'oviti kou'sokinokono yuhó'inoa, koane ákoni itúkapu xunako yuho Itukó'oviti kousókinoá. Énomone neko yûho ákoti aukápapu ikéne. ¹⁵ Enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, exoko xâne pahúnevo koane kou'hapu'ikinoá kónokea ipíhoponeokono vo'ókuke. Vo'oku koeku ákoyea páhoenokono xâne itúkea kuteâti ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ákomaka oxéne pahúkeovo ne xâne.

¹⁶ Énomone kónokino itúkeovo ukeâti kúveovo uti Itukó'oviti kou'sokeovo xoko ûti neko yuhó'inoa Itukó'oviti ne Âbraum mekúke, motovâti itúkeovomaka ya seánakovike Itukó'oviti kou'sokeovo, koane motovâtimaka ákoyea oxéne ákoyeamo

kaúsakapu neko yûho xapákuke uhá koeti amósenoponomo Âbraum. Haina póhutine neko amósenoponomo jûdeuhiko, enepone hokoâti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, itea koánemaka neko kuvóvoti Itukó'oviti kuteâti Âbraum mekúke, vo'oku koati énomone ne ha'a uhá koeti úti, uti kuvóvoti Itukó'oviti. ¹⁷ Yoko énomonemaka kuteâti koêku emó'uke Itukó'oviti vo'oku Âbraum, enepone koêti: “Mborexópitimo itíkivo úkeaku ákoti yumaxápu kó'iyevoku xâne” koêti. Yoko hane koyuhó'inoa, Itukó'oviti, kuvóvone Âbraum, enepone koexépukopoti ivokóvotihiko, enepone pahúkotimaka apé kó'iyea koekútihiko akó'oti yanekôyo. ¹⁸ Upánini kutí koe ákoti oxéne kóusokeovo neko yuhó'inokono, itea koâti kutipoâti Âbraum kóusokeovomo ne kúxoixone. Énomone itúkinovo úkeaku ákoti yumaxápu kó'iyevoku xâne ne Âbraum, kuteâti yuhó'inoa Itukó'oviti, enepone koêti: “Énomonemo koéneye ákoyea yumáxapu ne yamósenoponomo” koêti. ¹⁹ Yoko komomópovo ne Âbraum, noíxoane ákoyeane xunako koxé'u, koane yé'ekeane póhuti séndu xoénaena, koane hóvenoxeane ne Sâra, enepone yêno, itea kóyeane ákoyea kamúya'ika isóneu kúveovo Itukó'oviti. ²⁰ “Kaná'utiperameamo?” ako ákoe isóneunoa neko yuhó'inoa Itukó'oviti. Haina ákoti akutípoa, itea vo'oku kúveovo Itukó'oviti, inamá'axo koxuná'ixovo ikéneke koane iháyu'ikeamaka Itukó'oviti. ²¹ Koati exoâti Âbraum ápeyea xunako Itukó'oviti kóusokea neko yuhó'inoa. ²² Yoko vo'oku kúveova Âbraum, ínixoá Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke. ²³ Enepone “ínixoá Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti”

koêti, haina póhutine Âbraum kixo, ²⁴ itea koati utímaka kixo, uti kuvóvoti Itukó'oviti, enepone koexépukopotí Vúnae Jesus ukópea xapa ivokóvoti. ²⁵ Koati ivokínovoviti ne Jesus kuruhúke vo'oku váherevoko ûti, koane exépukopo ukópea xapa ivokóvoti motovâti ponópeovo ûti nonékuke Itukó'oviti.

5

Ponópovone ûti nonékuke Itukó'oviti vo'oku kúveova ûti

¹ Koeku ponópeovone ûti nonékuke Itukó'oviti vo'oku kúveova ûti, úhepepone isóneunovi Itukó'oviti vo'oku kixó'oviku Vúnae Jesus Kristu ya kuruhúke. ² Koati Kristu isíminovea ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti koeku kúveova uti. Yoko títiu kóye ûti ikéneke, koane hána'itimaka elókeyea vokóvo vo'oku kúxoixone ûti véxone kousokevomo, enepone kahá'inepeamo uti Itukó'oviti ya itúkeovo hána'iti ihayú'iuti. ³ Haina póhutine nê'e, itea muhíkova ne kotíveti koekúti vékoku ûti, elókeamaka vokóvo, vexoâti itúkeovo énomone porexó'ovi ákoyea kamúya'ika uti visóneu, koane ákoyea vaúkapapu vikéne ya hókea uti Vúnae. ⁴ Kene enepone ákoyea kamúya'ika uti visóneu, koane ákoyea vaúkapapu vikéne, énomonemakamo kutí'inoke vitukóvoti xâne exoâteoxo vékea ne uhá koeti vékoku, Kene enepone vitúkeovo exoâti vékea ne uhá koeti vékoku, énomonemo kutí'inoke apêti kúxoixone ûti xoko Itukó'oviti véxone kousokevomo. ⁵ Kene enepone ápeyea kúxoixone ûti xoko Itukó'oviti kuteâti nê'e, ákomo kuxohí víxa vo'oku ovo'ó kó'iyevovi ne páhoenovi Itukó'oviti, enepone Sasá'iti

Omíxone uha-uhá kixoâti visóneuke ne êno hána'iti ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti.

⁶ Vo'oku yaneko vitukóvoiko xâne muyá'iti isóneu ákoti xunáko itúkea únati, enepo simovóne koati kaxénaxeake Itukó'oviti, ivókinovovi Kristu, uti váhere xâne. ⁷ Muhíkinova ne xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, ôriti ápeyeya xâne ivokínovati. Énimea ápeyeya xâne koxunákovoti ivókinovo xâne koati itípakovoti. ⁸ Itea éxokovea Itukó'oviti kaná'uyea ne ákoyea omótovovi okóvo vo'oku ivókinovovi Kristu yaneko vitukóvoiko xâne pahukóvoti. ⁹ Kó'oyene, koeku ponópeovone úti nonékuke vo'oku óvokinovovi itína ne Kristu ya kuruhúke, koatímaka vo'oku Kristu víteovamakamo ne ipíhohonopemo Itukó'oviti ipihápana xanéhiko. ¹⁰ Vo'oku uti xâne haxá koyeâti Itukó'oviti yanekôyoke vo'oku váhere vítuke. Itea koeku kó'iyeaneyeiko úti, unátipinovi isóneu Itukó'oviti vo'oku ivókinovovi Xe'éxa kuruhúke. Kó'oyene koeku unátipinovine isóneu Itukó'oviti, inamá'axonemo iyusêo vonópeamo xokóyoke vo'oku exépukopeane ne Kristu ukópea xapa ivokóvoti. ¹¹ Yoko haina póhutine nê'e, itea hanemaka vitúko hána'iti elókeko vokóvo, Itukó'oviti yoko kixó'oviku ya xoko Vúnae Jesus Kristu, enepone kutí'inoke unatípotine isóneunovi Itukó'oviti.

Ako akútea omínovike Ádaum ne omínovike Kristu

¹² Kuteâti itúkeovo vo'oku pahúnevo neko inúxoti hóyeno turíxinovo pahunévoti yara kúveu mêum, epó'oxo kuteâti turíxeovomaka pevóti yara kúveu mêum vo'oku pahunévoti, énomonemaka itópoina pevóti ne uhá koeti xâne, vo'oku uhá kó'iyea itúkeovo pahukóvoti. ¹³ Yoko tumúneke ápeyeya

ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ápene ne pahunévoti yara kúveu mêum. Itea yanekôyoke, ako ipihóponoati ne xâne pahukóvoti vo'oku ávoyea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse saya'íkoti xâne itúkea váhere. ¹⁴ Itea kóyeane ápeyea pôreu ne pahunévoti. Énomone ne pevóti. Vo'oku ukeátine kaxena Âdaum tukú koeti kaxena Muíse, uhá koene xâne ivókeovo, muhíkova ne xâne ákoti akutêa pahúnevo Âdaum.

Yoko enepone Âdaum, koati exókoviti koeku po'i xâne, enepone koyúhone emo'u Itukó'oviti símeamo yara kúveu mêum, enepone Jesus Kristu. ¹⁵ Itea koati pó'iti koeku pôreu ne pahúnevo Âdaum koáne ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti ákotimaka ésa'ixinoveake. Kaná'uti itóponea uhá koeti xâne ne pevóti vo'oku pahúnevo neko inúxoti hóyeno, itea koati yupihóvoti xunáko ne hána'iti seánako Itukó'oviti itóponea koati ênoti xâne yane hána'iti íparaxeovike ukeâti kóseanayeovi po'i hóyeno, enepone Jesus Kristu. ¹⁶ Koane enepone hána'iti íparaxeovike Itukó'oviti, yupihovó koénemaka xunáko yane pahúnevo neko inúxoti hóyeno. Vo'oku kaná'uti motókeyea ipíhoponeokono ne xâne vo'ókuke neko póhuti pahunévoti, itea kó'oyene koeku yupíheovo xu'ínayea pahúnevo xâne, simó'ovi ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti ponopó'oviti nonékuke. ¹⁷ Koeku itúkeovo vo'ókuke neko póhuti hóyeno koane pahúnevo itópoinoake pevóti ne uhá koeti xâne, inamá'axonemo itukóvo vo'oku kixó'oviku po'i hóyeno, enepone Jesus Kristu, kahá'inepinoakemo úti natíxea natíxokuke ákotinemo hunókoku, uti xâne iyónoaku Itukó'oviti

ne êno hána'iti seánako, uti ikó'iparaxoakemaka ponópea nonékuke.

¹⁸ Vo'oku kuteâti koeku itóponea uhá koeti xâne ne póhuti pahunévoti, enepone pahúnevo neko inúxoti hóyeno, motókeinoke ipíhoponeokonohiko, kúteanemaka koeku itóponea uhá koeti xâne ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti vo'oku póhuti ponóvoti itukéti, enepone kixó'oviku Jesus ivokínovovi, porexó'oviti ponópeovo úti nonékuke yoko vonópea xokóyoke ákotinemo hunókoku. ¹⁹ Yoko kuteâtimaka koeku itúkeovo vo'ókuke neko póhuti hóyeno koane pahúnevo itúkinovo pahukóvoti ne ákoti yumaxápu xâne, kúteanemaka koeku itúkeovo vo'oku koévesekea ahá'inoa Itukó'oviti ne po'i hóyeno, enepone Jesus, ákoinokemakamo yumáxapu xâne ponopóvoti nonékuke Itukó'oviti.

²⁰ Ápeinoke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koati kouhápu'ikoati ne êno pahunévoti ixómoti kuri'úxovo. Itea upánini kó'iyeane ne pahunévoti, koati inamá'axoti ukopónomaka ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti. ²¹ Yane kuteâti koeku itúkeovo itopónoti uhá koeti xâne ne pahunévoti ominó'oviti pevóti, kúteanemaka koeku itóponeovi ne seánakovi Itukó'oviti koane ponópeovi nonékuke, motovâti ákoyea hunókoku vópea xoko Itukó'oviti vo'oku kixó'oviku Vúnae Jesus Kristu.

6

Koítovovi Itukó'oviti ya pahúnevo úti vo'oku ákoyea omótovovi okóvo

¹ Yane namo koéneye? Yusíkoikopo vóvoheixea pahunévotike motovâti inamá'axoyea kuri'úxinovi

hána'iti seánakovi ne Itukó'oviti? ² Ako kalíhuina! Nonékuke ne pahunévoti, kutí koene uti ivokóvoti koeku ákoyeane xunáko xoko úti. Ákoikopo yusíka vóvoheixea pahunévotike. ³ Koati yexoâti koêku ne váhikeovo, uhá koeti úti ahíkovoti ya iháke Kristu Jesus, itúkeovo kixo'êkoti xaneâtine úti ne Kristu ya ivókeovo. ⁴ Koeku kó'iyeaneye, koatímaka xané kixoâti úti ekóxeovo yaneko ivokóvo koeku váhikeovo ya iháke, motovâtimaka vinámapea ikéneke ya uhá koeti kixoku vitúkeovo, kuteâti koeku inámapea ne Kristu yaneko exepúkopo ukópea xapa ivokóvoti vo'ókuke ne êno hána'iti ihayú'iuti xunako Há'a xokóyoke.

⁵ Vo'oku koeku kutí kó'iyea xané kixoâti úti ne Kristu ya ivókeovo, poéhapoanemaka úti xoko Kristu koeku exépukopea ukópea xapa ivokóvoti. ⁶ Véxoanemaka uké'exeokono ne kúxoti kixoku vitúkeovo ákoti aunáti. Kutí koéne kuruhúxovotinemaka nê'e yaneko ivokóvo ne Kristu kuruhúke, motovâti uké'epea itúkeovo ikó'itukeu váhere kixovókuti ne muyo úti, koane motovâtimaka uké'exeokono itúkeovo xunako pahunévoti exô koeku úti. ⁷ Vo'oku enepone xâne ivokóvotine, koati iteóvatine ne xunako pahunévoti. ⁸ Koeku kutí kó'iyea vivokóvotine yaneko ivokóvo ne Kristu, kutípoamaka úti vinámapeane xokóyoke. ⁹ Yoko véxoa ákoyeanemo ivákapu ne Kristu koeku ukópea xapa ivokóvoti, vo'oku ákoyeane xunako pevóti xokóyoke. ¹⁰ Enepone ivókeovo ne Kristu, koati uke'éxopoti xunako pahunévoti. Yoko koati úsotine neko ítuke yanekôyoke, ákonemo okónokoa káyukea. Kene ne ápeyeya kó'oyene ike exépukopine ukópea xapa ivokóvoti, koati kuri'ókopovotine

Itukó'oviti. ¹¹ Énomonemaka yákoeneye. Kutí íxea ivokóvotine neko kúxoti kixévoku ákoti aunáti. Kene ne yápeyi kó'oyene, kuri'ó yákoé Itukó'oviti koeku héki Kristu Jesus.

¹² Ákoneikopo yusíka itúkeovo váhere kixovókuti pahukô xikóyoke, kutí'inoke mani itíkotinoe váhere úhepune miûyo. ¹³ Hákononemaka ike'ítukexoa ne iháxakexoku miûyo itíki váhere koekúti, itea kirí'akapapu Itukó'oviti koeku itíkivo inámapoti xokóyoke, vo'oku iti kutí koeti xâne exepúkopeatine ukópea xapa ivokóvoti. Kene ne miûyo, póhutihiko iháxakexoku, heú íxepinamaka Itukó'oviti motovâti itúkeovo ikó'itukeu ya únatike. ¹⁴ Hainá'ikomo pahunévoti exô kêku. Vo'oku koati seánakovi Itukó'oviti exô kêku, kene hainá'ikomo Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

Konokoâti kurí'okopeova ûti ne Itukó'oviti

¹⁵ Ná'ikopomo koéneye? Koeku hainá'iyeeane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse exô koeku ûti itea itúkeovo seánakovi Itukó'oviti, “Ákoikopo yuvâti pahúkeovo ûti!” koetímeamo isóneunoa po'i xâne. Itea ako kalíhuina! ¹⁶ Ákoikopo yéxa itúkeovo kirí'okovoke exô kêku? Itukovo kirí'ókovoti itíki váhere kixovókuti, koatíne váhere kixovókuti exô kêku yoko iyenópokonotimo ipihóponovokutike vo'ókuke. Kene itukovo kirí'ókovoti Itukó'oviti itíki ahá'inopi, hanemo itukóvo pôreu xikóyoke, ponóvoti kixeku itíkivo. ¹⁷ Itea aínapo ákoé Itukó'oviti vo'oku upánini itúkeovo váhere kixovókuti exô kêku yanekóyoke, kó'oyene herú kixene iséneu kitípi ne ihíkavoti íhikexokonoke. ¹⁸ Kó'oyene koeku ítivoa ne váhere kixovókuti, itíponenoe

ovoxe Itukó'oviti koati ponóvoti kixoku itúkeovo. ¹⁹ Anéye ínzokoake ra koekúti, vo'oku mani ôriti yéxi koêku ya hákoti ngixoáneye. Kuteâti itíkivo kutí koeti akaúti yanekôyoke koeku yíxivo itíki váhere úhepune miúyo, koane ípihi tumúne ne váhere ítike vo'oku itúkeovo váhere kixovókuti exô kêku, kó'oyene kirí'akapu Itukó'oviti motovâti péni kixeku itíkivo koane itíkivo xâne koati sasá'iti nonékuke.

²⁰ Vo'oku yanekôyoke, enepo itukóvoiko váhere kixovókuti exô kêku, koati ákoti panâpu kixeku itíkivo. ²¹ Kene ne pôreu koeku ké'iyineye, poéhane koekúti ominópitinoe tíyapana kó'oyene. Vo'oku ya hunókokuke, koati iyonópotimo xâne ipihóponovokutike. ²² Itea kó'oyene koeku ítivoa ne pehúnevo, itíponenoe ovoxé Itukó'oviti yoko pó'itipone pôreu xikóyoke. Énomone ne sesá'ipi nonékuke Itukó'oviti, yoko hunókokuke itepónoatinoemo ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti. ²³ Vo'oku hara pôreupo ne pahunévoti, iyónopea xâne ipihóponovokutike. Itea enepone koati hána'iti íparaxeovike Itukó'oviti vo'oku ítukeinovi Vúnae Jesus Kristu ákoti ésa'ixinoveake, énomone ne vópeamo xokóyoke ákotinemo hunókoku.

7

Íhokoa Poúlu koeku sêno ko'ímati ne ihíkavoti íhikaxone

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, koati é'exo kixeâti ne ponóvoti kixovókuti nokonéti hókeokono yara kúveu mêum. Koati iyúseoti ápeyea xunáko nê'e xoko xâne koeku ápeyeako ne xâne yara kúveu mêum. ² Noixó íxea ne sêno ko'ímati. Nonékuke

ne yutoéti ponóvotike kixovókuti, enepone sêno ko'ímati, koati koetínemoye itúkeova tukú koeti ivakápune ne îma. Itea ivakápune îma, koati hunókokunemo xunáko neko yutoéti xokóyoke, enepone koyuhoâti itúkeovo ko'ímati. ³ Yane enepo oko'ímapo po'i hóyeno koeku âvoyea ivákapu ne îma, inixókonotimo itúkeovo aupú'ikoti îma. Itea enepo ivakápune ne îma, koati iteóvatimo ne yutoéti koyuhoâti itúkeovo ko'ímati, epó'oxo enepo oko'ímapo, ákonemo yuvâti. ⁴ Keánenoemaka, itínoe mbo'ínu xoko Jesus. Nonékuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, kutí koe ivekóvotine yaneko ivokínovovi ne Kristu ya kuruhúke, motovâti ápeyeya inámapoti yúnae. Énomone neko Xe'exa Itukó'oviti, enepone exepúkopotu ukópea xapa ivokóvoti, motovâtimaka enó'iyeya únati kixoku vitúkeovo nonékuke Itukó'oviti. ⁵ Vo'oku enepo hokoá'iko ûti ne vâha kíxeova ûti, kutí koéneo xo inamá'axoti koyúkokono ne váhere vâha vitúkea, vo'ókuke ne vípikokonoke vitúkea yane Ponóvoti Kixovókuti, ina vitúko váhere. Kene pôreupo, énomone kúxea ûti vonópea ipihóponovokutike. ⁶ Itea kó'oyene, víteovane xunáko ne Ponóvoti Kixovókuti iyónopeovi ipihóponovokutike, vo'oku yaneko ivokínovovi Kristu, kutí koe vivokóvotinemaka, ákoinokene xunáko xoko ûti neko éxoti koeku ûti nóvo. Kó'oyene, motópovane hókea ûti ne Itukó'oviti ya inámatike koépoku ûti ukeâti xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, kene haîna ya kúxoti kixovókuti kuteâti koêku yaneko yutoéti Ponóvotike Kixovókuti.

Koêku ne pahunévoti nonékuke ne Ponóvoti

Kixovókuti yútoe Muíse

⁷ Ná'ikopomo koéneye? Hainá'ikopomea koati váhere ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse? Ako kalíhuina! Itea koati kaná'uti ákoyeani énja ápeyeya mbahúnevo eneponi hákoti exókonoa neko Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Vo'oku ákoni énja ítúkeovo pahunévoti ne víyokeovo ítúkeovo po'i xâne kaha'áti úti vitúkopea, eneponi hákoti ne yutoéti ya Ponóvotike Kixovókuti, enepone koéti: “Hako iyékovo ítúkeovo po'i xâne” koéti. ⁸ Koeku ápeyeya ne Ponóvoti Kixovókuti ipíkonuti indúkea váhere, kutí koéneoxo inamá'axoti koyúkokono ne váhere ánja indúkea, kutí'inoke kuri'úxovoti ákoti tópi kó'iyevoku po'ínuhiko váhere ánja indúkea. Vo'oku eneponi hákoti ne Ponóvoti Kixovókuti ipíkoviti vitúkea váhere, ákonimaka pahúnevo úti. ⁹ Yanekôyoke, avô'o enjâ ne Ponóvoti Kixovókuti, ú'uhepe ngóye. Itea enjoâne ne ípikovike Itukó'oviti, yane ú'uso kóyene ne váhere ánja indúkea. Yane uké'ene ne úhepeko ngóyeku koane iyúseone mondókeyea yonómbea ipihóponovokutike. ¹⁰ Enepone páhoenokono úti vitúkea yane Ponóvoti Kixovókuti, mani kutí'inoke kouhé'ekokonoti vápeyeya yara kúveu mêum, itea ya hunókokuke, ainovó koe énomone iyonópo xâne ipihóponovokutike. ¹¹ Koati hána'iti pahúkeovo inzóneu. Ngó'inokeneye vo'oku enepone Ponóvoti Kixovókuti ipíkoviti vitúkea váhere, kutí koéneoxo koati énomone kuri'úxoa ne ánja indúkea ne koekútihiko ímbikovo. Yane kutí koe énomonemaka koepékonu koeku kouhapu'ikeamaka mondókeyea yonómbea ipihóponovokutike vo'oku mbahúnevo.

¹² Iyúseo ítúkeovo koati sasá'iti ne Ponóvoti

Kixovókuti. Koati sasá'iti koane ponóvoti yoko únati ne páhoenovi Itukó'oviti ovâti. ¹³ Yusíkoikopo ípokeovo neko únati kixovókuti ya koekúti iyonóponuti ipihóponovokutike? Ako kalíhuina. Koatine mbahúnevo iyonóponu ipihóponovokutike. Itea koati únati koekúti, enepone Ponóvoti Kixovókuti, ene veínokono kouhapu'ikeovo ne mbahúnevo. Yanê'e koati kouhapu'ikokonoti koêku ne pahunévoti itúkeovo koekúti yupihóvoti váherexea vo'ókuke neko yutoéti páhoenovi Itukó'oviti vitúkea.

Pí'a isoneûti okopókokoti ya isóneuke xâne

¹⁴ Véxoaxo itúkeovo sasá'iti kixovókuti ukeâti xoko Itukó'oviti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Kene ûndi, ako nzasá'iko. Koeku ákoyeamaka njunáko indúkea únati, kutí koe ngavanévoti indúkeovo ovoxe váhere kixovókuti. ¹⁵ Ákomaka énja ngó'inokeneye, vo'oku enepone koâti ânja indúkea, ákone indúka. Ainovó koe koekúti íninjone yupíheovo ákoyea aúnati, ákotimaka angahá'a indúkea ne indúko. ¹⁶ Koeku indúkea ne koekútihiko ákoti angahá'a indúkea, koati ininjoâti itúkeovo únati ne yutoéti ya Ponóvoti Kixovókuti. ¹⁷ Koeku kó'iyeaneye, hainá'ikopo ûndi kaha'â váherexea ítuke, itea koati vo'oku ákoyea kuríkanu ne váhere kixovókuti ú'uso koyêti njokóyoke, ene kó'inokeneye ne ngixoku indúkeovo. ¹⁸ Énjoa ákoyea ápahuina únati koekúti ya njokóyoke, hane ngíxo, enepone kúxoti ngixóvoku avô'o ainámambo. Vo'oku anéye njokóyoke ngahá'ayea indúkea únati, itea akó'oti njunáko indúkea. ¹⁹ Enepone únati koekúti ânja indúkea, ako indúka nê'e. Ainovó

koe koekúti ákoti aunáti, mbúvone indúkea, ne indúko. ²⁰ Koeku indúkea ne ákoti angahá'a indúkea, hainá'iko ûndi itukôa, itea enepone váhere kixovókuti ovóheixoti njokóyoke, ene kixonúneye indúkinoake ne váhere koekúti.

²¹ Yanê'e, koeku ngahá'ayea indúkea únati, ako njunáko, vo'oku ako kuríkanu xunáko ne váhere kixovókuti ú'uso koyêti njokóyoke. ²² Ya inzóneuke, uhé'ekinonuti indúkea páhoenovi Itukó'oviti. ²³ Itea enepone úsotine ngixoku indúkeovo, anêko po'i exeâti koêku okopâti neko mani ânja indúkea. Énomone ne váhere kixovókuti éxoti ngoêku, enepone kutí kixónutimaka akaúti indópínokonoke indúkea únati. ²⁴ Undi koati yupihóvoti tiú'iko kóyeku nóvo. Kutí'ikopo motovâ koíteovonu yane indúkeovo xâne pahukóvoti, koati motokeâti yonópea ipihóponovokutike? ²⁵ Aínapo ákoe Itukó'oviti vo'oku Vúnae Jesus Kristu koitóvonuti. Iyúseoneikopo ngoêku. Ya inzóneuke, undi kuri'ókovoti Itukó'oviti ngaha'âti indúkea ne sasá'iti kixovókuti páhoenovi vitúkea, itea enepone kúxoti ngixóvoku koane ânja indúkea, koati xunako váhere kixovókuti pahukóya.

8

Kixoku itúkeovo ne xâne kuri'ókovoti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti

¹ Kó'oyene, ákonemo ipíhapana Itukó'oviti ne xâne kuvóvoti Kristu Jesus. ² Vo'oku ápe po'i xunakóti, énomone ne xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti poréxoti xâne inámapea koeku kúveovo Kristu Jesus. Koati énomone porexónu índeova xunáko ne váhere kixovókuti

mani kutí'inoke yonómboti ipihóponovokutike. ³ Vo'oku enepone ákoti omotóva itúkinovea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse vo'oku vitúkeovo xâne muyá'iti koane ákotimaka xunáko sayá'ikeova ne váhere kixovókuti, itúkinovea Itukó'oviti yaneko pahukínovi Xe'éxa íkutipasikoponeovovi, uti xâne pahukóvoti, motovâti kotúyopinovi pahúnevo úti. Énomone yanekôyoke, poréxopa Itukó'oviti ésa'i ne kotúyopea pahúnevo úti iyonópa muyókuke Xe'éxa. ⁴ Kixínoakeneye Itukó'oviti motovâti kousokeovo xoko úti ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koeku ákoyeane itúkapu váhere vâha kixeova úti hóko úti, itea itúkeovo ahá'inovike ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti hóko úti. ⁵ Vo'oku enepone xâne hokotí'iko váhere âha kixeova, koati yónoheixokumaka isóneu ne koekúti kuteâti. Itea enepone xâne vekoti ahá'inoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, koati sasá'iti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti yónoheixo isóneu. ⁶ Yoko enepone hókea uti koêkuti váhere vâha kixeova úti, hane itukóvo pôreupo, iyónopeovi ipihóponovokutike. Itea enepone vékea uti ahá'inovike Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, poréxovi inámati koépoku úti ákoti hunókoku, koane hána'iti úhepeko visóneu ikéneke Itukó'oviti. ⁷ Énomone ngó'ino: Enepone hókea úti ne váhere vâha kixeova úti, vokópea Itukó'oviti itukóvo pôreupo. Vo'oku koené'eye úti, haina páhoenovi Itukó'oviti emó'uke exô koeku úti, koane ákomaka oxéne itúkeovo énomone kutípo úti. ⁸ Ákoikopo oxéne ikó'elokexea okovo Itukó'oviti ne xâne hokoti váhere âha kixeova.

⁹ Hainá'ikonoe iti xâne hokoti váhere âha kixeova, itea koati ahá'inopike Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti

vikónoe, itukapu koati kaná'uti ovo'ó kó'iyepi nê'e. Yoko koêkuti xâne ákoti Sasá'iti Omíxone Kristu xokóyoke, haina xanena Kristu nê'e. ¹⁰ Itea koeku kaná'uyea ovo'ó kó'iyepinoe ne Kristu, upánini vékeakomo pevótike ne kexé'u vo'oku itúkeovo ésa'i pahunévoti, uti xâne pahukóvoti, itea kóyeanekomo ápeyea yápeyinoe ákotinemo hunókoku ya xoko Itukó'oviti, vo'oku itínoe ponopóvotine nonékuke. ¹¹ Vo'oku enepone Koexépukopoti Jesus ukópea xapa ivokóvoti, itukapu ovo'ó koépitinoe Sasá'iti Omíxone nê'e, enepone Koexépukopoti Vúnae, koexépukopotimakamo kexé'u vekotí'ikomo pevótike. Yoko xunáko ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó koépitinoe veínoamo kíxeopineye.

¹² Koeku kó'iyeaneye, itínoe mbo'ínu xoko Jesus, hainá'iko vâha kíxeova ûti kónoko hókea ûti. Hainá'iko énomone exô koeku ûti. ¹³ Vo'oku itukapu hekoâti ne váhere yâha kíxivoanoe, koati vikoâtiko ne xêne yonópoti ipihóponovokutike. Itea itukapu yuke'éxopoti váhere kixeku itíkivo ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ákomo hunókoku ne yápeyi xoko Itukó'oviti. ¹⁴ Vo'oku uhá koeti xâne ihuínovati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti éxokea vékoku, koati xe'éxapone Itukó'oviti nê'e. ¹⁵ Yoko enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó koépitinoe, ako kutí íxapi akaúti vo'oku ako évekapinoe xoko píki ipíheponikonomo, kuteâti kêku yanekóyoke, itea koati itukópopitinoe xe'éxapone Itukó'oviti kutí'inoke “Pai, iti Nzá'a” kixoâti ûti ne Itukó'oviti. ¹⁶ Koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti yuhó'ixo visóneu exókoviti kaná'uyeaxo vitúkeovo xe'éxapone Itukó'oviti. ¹⁷ Yoko koeku vitúkeovo xe'éxaxapa Itukó'oviti, apêtimo êno únatinoe koekúti

íkuinovike Itukó'oviti seapâne ûti xokóyoke. Xané kixopâtimo ûti ne Kristu vitúkeovo únae uhá koetí ítukevo Itukó'oviti. Enepo vekâ ûti ne tiú'iti koekúti yâye kuteâtimaka vékea Kristu, kaha'iné kixopâtimakamo ûti ne Kristu ya ítúkeovo hána'iti ihayú'iuti.

Koati hána'itimo ne unako koeku ûti xoko Kristu káxehiko keno'ókoti

¹⁸ Yoko ya undíke, koati enjoâti koêku ne koítoponeovo uti kotíveti yara koeku kó'oyene kutí kó'iyeamo koati kalíhuti koekúti ákoti tivéko ya nonékuke neko êno unákomo koépoku ûti xoko Itukó'oviti enepo vitukápapune êno hána'iti ihayú'iuti xokóyoke. ¹⁹ Yoko uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti vanúkeke koane poké'eke, kutí koe kohixóvatinehikomaka símeovo neko káxe exákakanane neko inámati koépokumo ne xe'éxaxapa Itukó'oviti ya xokóyoke. ²⁰ Vo'oku enepone uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti, isáyu'ixovone, koane poé'apoane yane inúxoti koêku inâ itukôa Itukó'oviti. Itea haina énomonehiko koesáyu'ixopovo, itea koati Itukó'oviti kixoáneye urúkovone ne pahunévoti yara kúveu mêm. ²¹ Itea ixané kíxoamaka Itukó'oviti kúxeokono ápeyea hunókoku kó'iyeaneye, motovâti koíteovokono nekôyohiko ya óvoheixea isáyunevoke, kuteâtimakamo koépoku ne xe'éxaxapa Itukó'oviti itapánane neko êno yupihóvoti unákomo koépoku xoko Itukó'oviti. ²² Vo'oku tukú koeti kó'oyene, enepone uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti, véxoa kutí kó'iyea varu'íkovotihiko, kahá'ati íteova ne isáyunevo koane inámapea, eopâti kuteâti eópone ne sêno simovóne kaxena ipúhikope xe'éxa. ²³ Yoko

haina póhutine nekôyohiko koené'eye eópone, itea koánemaka ûti, uti ovo'ó koéku Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone inúxoti námoe ûti xoko Itukó'oviti kixo'êkinoviti kousexinoveamo Itukó'oviti ne po'ínuhiko yuhó'inovi. Kutí kôe koati ínatinaka vómexekuyeovo koeku yupíheovo íyeovone vokóvo ípokeovo koeku ûti, iseápavine Itukó'oviti xokóyoke, uti xe'éxapone, ika'ínamakapanemaka koxe'u ûti. ²⁴ Yoko koítovovine Itukó'oviti ya pahúnevo ûti motovâti ápeyea kúxoixone ûti xokóyoke, véxonemaka kousokeovomo. Kene enepone koekúti noixóneti koeku kó'oyene, hainá'iko kuxonétiko. Vo'oku eneponi vinixâ kó'oyene, ákoni kúxaixa ûti. ²⁵ Itea enepo kuxâ ûti ne koekúti ákoti vinixâ, koati vimoâti ákotike vimáxapa ne kúxoixea ûti.

Huvó'oxovi Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti enepo vitûko orásaum

²⁶ Huvó'oxovimaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koeku ákoyea xunako ûti. Vo'oku ako véxa ne mani ponóvoti kíxoaku yúho'ixea ûti ne Itukó'oviti enepo vitûko orásaum, itea koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti epemínovi. Epó'oxo enepone kíxoaku heru'ó kíxea omíxone épeminovi nê'e, ako emo'úti yuhóke ûti, uti xâne, motovâti kayúmakopinovi koêku. ²⁷ Yoko enepone Itukó'oviti, enepone heú kixoti éxea isóneu xâne, éxoamaka koeku isóneu ne Sasá'iti Omíxone, vo'oku koatíke ahá'inovi Itukó'oviti véko épemino kasása'iuvo Itukó'oviti. ²⁸ Véxoá ikó'itukexea Itukó'oviti ya únatike ne uhá koeti koekúti tokópone ûti, uti ákoti omotóvo okovo Itukó'oviti, utímaka iháxiu hókea kuteâti koêku ne isóneunovi. ²⁹ Vo'oku enepohikone xâne, éxone Itukó'oviti mekúke itúkeovomo

xe'éxaxapa, énomonemaka hoénaxo ukeátinekene kutipasí kó'iyea kixóvoku Kristu, enepone Xe'éxa, maka itúkapune Kristu xuve'é xapákuke ákoti yumaxápu po'ínuhiko xe'éxapone Itukó'oviti. ³⁰ Yoko enepohikone noívokoe Itukó'oviti ukeátinekene kó'iyeaneye ikéneke, koati énomonemaka iháxiko hókea. Yoko enepone iháxiupo hókea, énomonemaka ponópo nonékuke. Yoko enepone ponópone nonékuke, énomonemaka poréxo itúkeovo hána'iti ihayú'iuti kaha'ínepoatimo vanúkeke.

Éxokovi Itukó'oviti itúkeovo kaná'uti ne ákoyea omótoovovi okóvo

³¹ Koeku kó'iyeaneye ra koekútihiko, ná'ikopomo koéneye? Koeku itúkeovo Itukó'oviti kotixó'ovi, ápeikopo oxene koésayu'ixeovi ne xâne okopó'oviti?

³² Koeku ákoyea akáma'ayeovea Itukó'oviti ne Xe'éxa, koane pahúkea ivókinovovi, uhá koeti úti, ákoikopomo kaúsakinavi uhá koeti po'ínuhiko koekúti ya hána'iti seánakovike?

³³ Ápeikopomaka motovâti koyúhoyea itúkeovo pahukóvoti ne noívokoe Itukó'oviti? Koáhati Itukó'oviti ponopâhiko.

³⁴ Koane ápeikopo motovâti iyónopeahiko ipihóponovokutike? Koáhati Kristu Jesus ivokínova, exepúkopinomatimaka ukópea xapa ivokóvoti. Énomonemaka ivatákopo éxopeke Itukó'oviti xoko ivátakoku kapáyasokone Itukó'oviti epemínoviti.

³⁵ Iyúseaneikopo ákoyea motovâti haxákopeovea ne hána'iti ákoyea omótoovovi okóvo Kristu, muhíkinova koati tiú'iti koekúti, koane hána'iti tiveko visóneu, yoko víkoitoponeokono kotíveti, koane hímakati yoko ákoyeane vípovo, koane símeovi koati koímaiti

koekúti, muhíkovamaka kaepékakana ûti. ³⁶ Yoko énomone kuteâtimaka koeku emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Vo'oku hókeopi ûti, Unaém, koati vinonéxinovoti pevóti heú koeti káxe. Kutí koe uti su'ûso iyonókonoti xoko isúkokonoku” kôe. *Sâramu 44.22*

³⁷ Itea yara uhá koeti koekúti kuteâti, vítoa uhá koeti vo'oku Kristu, enepone ákoti omótóvovi okóvo. ³⁸ Yoko koati enjoâti ákoyea ápahuina koekúti motovâti haxákopeovea ne hána'iti ákoyea omótóvovi okóvo Itukó'oviti. Muhíkinova pevóti, koánemaka koekúti tokópone ûti koeku vápeyeya yara kúveu mêum, koánemaka ánjuhiko yoko po'ínuhiko payásoti ákoti inixákana vanúkeke, áko'o híyeu vanúke koêkuti pahúkoku. Kúteanemaka koêku ne kixovókuti apêti yara koeku kó'oyene, koánemakamo ya káxehiko keno'ókoti, ako omótova haxákopeovi Kristu. Kúteanemaka ne po'ínuhiko xunakóti apêti híyeu ra vanúke kuteâti ne xunakóti itoâti koyúyoyea ra poké'e. ³⁹ Koánemaka xoko hána'iko yonoti vanúke ukeâti poké'e, yoko xoko ákoyea malíka hunókoku opéku ra poké'e, ákomaka kixovókutiya itoâti haxákopeovi Kristu. Koane ákomaka ápahuina po'i koekúti apêti, motovâti haxákopeovea ne hána'iti ákoyea omótóvovi okóvo Itukó'oviti ya xoko Vúnae Kristu Jesus.

9

Koeku isóneunoa Poûlu ne jûdeuhiko ákoti akutipó Jesus

¹ Enepora yûnzó, undi hokoti Kristu, koati kaná'uti, ako nzemékekexa. Énjoa ákoyea índukaheapu. Koáhati anéyetimaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti njokóyoke yuhó'ixoti inzóneu, kouhápu'ikoatimaka itúkeovo koati kaná'uti ra yûnzó ² enepo ngoyûho enó'iyea ikáxu'iyea ongóvo, koane yupíheovo tiveko inzóneu ákoti áka. ³ Vo'oku mani usó ngoyêti itúkeovo ûndi pahukópokono ipihóponovokutike, haxá ngoyeâti ne Kristu, eneponi omotóva ngoíteova ne mbo'ínuhiko vo'ókuke, enepone iyénonjapa íhae Izarâe. ⁴ Koatíhiko izaraelíta, xanena Itukó'oviti nekôyohiko. Énomonemaka itúkopo Itukó'oviti xe'éxaxapa. Ipúhiko mekúke ne êno úhe'ene itípanevo Itukó'oviti xapákukehiko. Énomonehikomaka itúkinoa Itukó'oviti ne yûho ápeyemo únati kíxoakumo enepo itukâhiko ne páhoenoa itúkea. Poréxoamaka Itukó'oviti ne Ponóvoti Kixovókuti hó'ehiko, enepone yutóxovoku ne yehí koeti páhoenovi Itukó'oviti vitúkea. Íhikaxoamaka Itukó'oviti koeku nókone ne imokóvokuti imóko'ikoaku, koane nókone kó'iyeahiko koeku itúkeovo xanéna hokoâti. Yoko itúkinoamaka Itukó'oviti ne koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne, exókoati unako kíxoakumo. ⁵ Ainóvotimaka koati iyénoxapa neko inúxotihiko noívokoe Itukó'oviti, turi jûdeu, inâ turixóvo ápeyea xanena Itukó'oviti. Koane koatíhikomaka oxúnoekene Kristu, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne yaneko ikútipasikoponovo xâne yara kúveu mêum. Énomonemaka exôa koêku ne uhá koeti xâne, koane koatímaka kaná'uti Itukó'oviti nê'e, poéhane motokêa iháyu'ikeekono

ákoti hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

⁶ Hákoikopo vikutíxa ákotine kausákapu ne emo'u Itukó'oviti. Vo'oku haina uhá koeti xâne íhae Izarâe itukóvoxo koati kaná'uti izaraelíta, enepone koati kaná'uti xanena Itukó'oviti.

⁷ Hainámaka póhutine vo'oku ápeyea itina Âbraum xokóyoke itúkinovo koati kaná'uti amósenopono Âbraum. Vo'oku hara kíxoa Itukó'oviti ne Âbraum mekúke: “Poéhane xoko Izáki vekómo ne kaná'uti yamósenoponomo” kíxoa. ⁸ Enepone yutoéti,

koati kixo'èkoti hainá'iyekopo uhá koéti neko amósenopono Âbraum itukóvaxo ne koati kaná'uti xe'éxapone Itukó'oviti. Poéhane itukóvaxo ne xâne ukeâti xoko xe'exa Âbraum, enepone kixínoake Itukó'oviti ápeyeamo ênoti xoénae tumúneke ápepe.

⁹ Vo'oku yaneko itukínoa Itukó'oviti ne Âbraum koati yuhôti ápeyeamo xe'éxa xoko yêno, hara kíxoa: “Xoénae keno'ókoti akoéponekeneye, enjókopitimo njunáko. Koxe'éxatinemo ne yîno Sâra” kíxoane.

¹⁰ Hainámaka póhutine xoko Sâra kó'iyeaneye, itea koánemaka xoko Rebéka enepo ihaíko yanekôyoke. Yoko xoko póhuti hóyeno, eneponeko voxú'ikene Izáki, úkea neko pi'âti kalivôno. ¹¹ Vo'oku avô'o ipuhíka neko xe'éxa, hapáparu, koane avô'omaka itukáhiko únati koane váhere, ápe yuhó'inoa Itukó'oviti ne Rebéka vo'ókuke neko pi'âti xe'éxa. Yoko kó'inokeneye, motovâti ápeyea neko noívokoe Itukó'oviti kuteâti mekú'iyeaneye isóneunoa Itukó'oviti kó'iyeanemoye. Kene haina noívókoxinokonoti vo'oku ítone itúkea, itea koati vo'oku âha kó'iyea ne ihaxíkoati noívókoxinokonoke. ¹² Vo'oku kó'iyeaneye, hara kixókono ne Rebéka tumúneke ápeyea neko

xe'éxa, hapáparu: “Enepone xuvé'eti xi'íxa, koatimo ovóxe ne atípo” kixókonone. ¹³ Yoko koati tokopóvoti neko yuho Itukó'oviti ya emó'uke, enepone koêti: “Ako omótovaxo ongóvo ne Njáko. Kene Ezâu, yupíhova ákoyea íninja unáko” kôe.

¹⁴ Ná'ikopomo koéneye? Haina kutí koeti ákoti oponóvo ítuke ne Itukó'oviti? Ako kalíhuina! ¹⁵ Vo'oku hara kíxoamaka Itukó'oviti ne Muíse yanekôyoke: “Ngoseánatimo ne ânja ngóseanayea, koane indúpa'ikoatimo ne ânja ngíxeaneye” kôe. ¹⁶ Iyúseoneikopo ákoyea itúkapu aha xâne exôa, koane hainámaka vo'oku kóxuna'ixeovo itóponea, itea koati aha Itukó'oviti kóseanayea kixínokononeye ne xâne. ¹⁷ Koati énomone koéneye, vo'oku hara kixo Faráo ne Itukó'oviti ya emó'uke: “Mboréxinopike itíkivo nâti motovâti énjokea njunáko ya ngixoku índukeinopi, epó'oxo motovâtimaka ákoyeamo malíka yónoku iháyu'ikeokono ínza xapákuke uhá koeti xâne yara kúveu mêum vo'oku ngixópiku” kôe. ¹⁸ Iyúseoneikopo kóseanayea Itukó'oviti ne koati âha kóseanayea. Kene síkoane tiú'iyea omíxone ne ínixone kónokea kó'iyeaneye.

Pí'a kixoku itúkeovo ne Itukó'oviti: ipihóponoti yoko koseánati

¹⁹ Ínani ixênu: “Yusíkoikopo koyúhoyea Itukó'oviti itúkeovo pahukóvoti ne xâne vo'oku kixoku itúkeovo? Koêkuti isóneunoa Itukó'oviti, énomone kónoko itúkea ne xanéhiko, haína?” kixénutimeamo. ²⁰ Inípono iséneu, iti koetíneye yúho, keha'âti ípe'oki Itukó'oviti! Énomone kuteâti koeku itukeôvoti, koêkuti ítuke vo'u xâne eneponi epemâ ne itukoâti

kixínoakeneye itúkea. ²¹ Koatíne ipôti exôa kíxoaku ne ípune, haína? Yane enepo akaha'a ípoyea yane póhuti itátane móte koati kalísoti koane uhé'ekoti ípunéti, koáne ya háxa ne móte koemó kíxea po'i ípune ákoti kauhé'eka, ákoikopomaka omótova kíxeaneye?

²² Ná'ikopomo koéneye visóneuno Itukó'oviti koeku kahá'ayea éxokeovi kaxena ípihoponope koane hána'iti xunáko? Yusíkoikopo poé'ayea visóneu vo'oku kíxoaku Itukó'oviti neko xanéhiko motokeâti yonópea ípihóponovokutike? upánini ko'ókoriyeaxo kíxeaneye Itukó'oviti koane yupíheovo ákoyea malíka yónoku ne ákoyea ímaxapahiko. Yoko enepohikonê'e, koati kutí koeti ípunéti ákoti aunáti kotóhineopone ipoâti. ²³ Enepone ko'ókoriyea ípihoponeokono neko xâne, kó'inokeneye motovâti éxokea Itukó'oviti ne êno hána'iti ihayú'iuti itípanevo xapa xanéhiko kutí koeti únatinoe ípune, enepohikone iyónoakumaka Itukó'oviti ne hána'iti seánako. Énomone neko kóusokinoakemaka Itukó'oviti ne êno unako koépoku ya xokóyoke kuteâti isóneunoa mekúke. ²⁴ Yoko énomone úti, uti iháxiupo Itukó'oviti hókea. Haina póhutine jûdeuhiko itea koánemaka po'ínuhiko xâne ákoti itukápa, ²⁵ kuteâtimaka koêku ne emo'u Itukó'oviti xoko yútoe Ôzeya, enepone koêti:

“Indukópatinehikomo njanéna neko xanéhiko ákoti itukapu njanéna nóvo, koane ákonemo omótopova ongóvo ne xanéhiko ákoti ongoeâna nóvo” kôe. *Ôzeya 2.23*

²⁶ “Yoko énomone yaneko óvoku xanéhiko kixínoake Itukó'oviti nóvo ákoyea itúkapu xanéna,

iháxopokonotinemo xe'éxapone ne koati kaná'uti Itukó'oviti” kôe. *Ôzeyá 1.10*

²⁷ Itea vo'ókuke ne íhaehiko Izarâe, hara kôe Izâiya emó'uke Itukó'oviti:

“Upánini ákoyea yumáxapu ne izaraelíta kuteâti koeku ákoyea yumáxapu íyeu harîri ya xe'o mar, kóyeane itúkeovomo ákoti axu'ína haxa xanéya koítovonemo ne Itukó'oviti. ²⁸ Vo'oku kousókoatinemo Vúnae Itukó'oviti ne yúho, enepone koyúhone yanekôyoke itúkeamo yara uhá koeti kúveu mêum. Ákonemo iká'akarixapu kousokea, koane heu-heú kixoâtimo kousokea neko yúho” kôe. *Izâiya 10.22-23*

²⁹ Énomonemaka kuteâti koêku ya yútoeke Izâiya, enepone koêti:

“Enepone Itukó'oviti apêti xunáko pahúkea uhá koêti, eneponi parexâ heú kíxeokono úti uké'exeokono ákoti itóvoti enepo vipihóponokono yanekôyoke, mani kutipasí koeti uti kixókonoku íhae Sódoma, koane íhae Ngómora” kôe. *Izâiya 1.9*

Púva íhae Izarâe ne inámati ihíkavoti omínovike Jesus

³⁰ Ná'ikopomo koéneye? Énjakapivonoe koêku: Enepohikone ákoti itukapu jûdeu, upánini ákoyeahiko yána isóneu yanekôyoke kónokea ponópeovo nonékuke Itukó'oviti, itea ainovó koe énomonehiko ponopóvone vo'oku kúveovohiko Kristu. ³¹ Kene ne jûdeuhiko, enepone ixómoti koxuná'ixovo itúkea ne páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti itúkea, oposí'ixoti kixoku ponópeovo

nonékuke Itukó'oviti, enomónehiko ako itapána ne âha. ³² Namea koetí'ie? Vo'oku ákoyea itúkapu kúveovo Itukó'oviti íhuinovo, itea koati itúkea únatinoe itukéti íhuinovo. Yane itopó kixókono vo'ókuke ne mopôï kixonéti itopó kixoti xâne, ³³ kuteâtimaka koêku ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Xapákuke njanéna ya Síyaum, injíkoa ne ínzokone mopôï. Enepora mopôï, ápe itopó kíxone, koane ápemaka íkoroe. Itea enepone kuvovâti, ákomo kuvovohí íxa” kôe. *Izâiya*
28.16

10

Púva jûdeuhiko ne mani kixoku ponópeovo nonékuke Itukó'oviti

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, enepone koâti anjá'inoa ne iyénonjapa jûdeu, kutí'inokemaka embemínoati Itukó'oviti ya orásaum, énomone koíteovahikomo Itukó'oviti yoko iyónopeamo xokóyoke. ² Koati endó'okopitinoe heru'ó kíxeahiko omíxone hókea Itukó'oviti, itea ako éxahiko ne mani ponóvoti kíxoaku hókea. ³ Vo'oku ákoyeahiko éxa kónokea itúkeovo Itukó'oviti ponopô xâne, koati koxunákovotihiko itúkeovo énomone ponopóvohiko nonékuke Itukó'oviti. Yane ákohiko itúkoake ne mani kíxoaku Itukó'oviti ponópeahiko. ⁴ Vo'oku enepone yúmo'ixovone xanéhiko hokoâti ra Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, enepone mani itóponone koeku hókea, koati Kristu kousókinoa, ponopâti ne uhá koeti xâne kutipoâti.

Kahá'a Itukó'oviti koíteovo uhá koeti xâne ya pahúnevo

⁵ Hara koe Muíse yútoeke vo'ókuke ne xanéhiko kahá'ati ínixeokono itúkeovo ponóvoti nonékuke Itukó'oviti vo'oku hókeahiko ne páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti itúkea: “Mani konókoti heu-heú kíxea itúkea páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti itúkea, ínani itapána ne inámati apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti” kôe. ⁶ Itea enepone ponópeovo xâne nonékuke Itukó'oviti vo'oku kúveovo Xe'éxa, hara koe Muíse yútoeke vo'ókuke: “Hako ‘Kutí'ikoponi akapána vanúke?” hako koe iséneu” kôe Muíse (kutí'iyea mani konókoti ápeyea xâne veyopónoti Kristu vanúkeke). ⁷ Ínamaka kôe: “Hako ‘Kutí'ikoponi akapána ya xapa ivokóvoti?” hákomaka kê” koémaka, (kutí'iyea mani konókoti ápeyea xâne veyopónoti Kristu koukópeati xapa ivokóvoti). ⁸ Itea hara kôe emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke: “Enepeone ihíkavoti, koati ákoti ahikápi. Pehákuke óvo, koane iséneuke óvo” kôe. Yoko énomone ra ihíkavoti koyúhoti kónokea kutípea uti Kristu, enepone koyúhone úti xapa xâne. ⁹ Enepo yokoyúhoa nonékuke xâne itúkeovo Yúnae ne Jesus, koane heru'ó ixêa iséneu kitípi koéxepukopea Itukó'oviti ukópea xapa ivokóvoti, itívoatimo ne pehúnevo. ¹⁰ Koati vo'oku heru'ó kíxea isóneu xâne kutípea, ene ponópinovo nonékuke Itukó'oviti. Koáne enepone koyúhoyea xâne itúkeovo Únae ne Jesus, énomonemaka kutí'inoke iteôvati ne pahúnevo. ¹¹ Yoko haramaka kôe ne emo'u Itukó'oviti vo'ókuke: “Uhá koeti kutipoâti, ákomo kuvovohí íxa” kôe. ¹² Vo'oku nonékuke Itukó'oviti, ako poé'aku ne jûdeu ya ákoti itukápa, kutíkokone ne uhá koeti xâne nonékuke. Koáhati énomone itukóvo Únae ne uhá koeti xâne, koane yupíhova hána'iko ne seánako

oukeke uhá koeti ikoseânaxovati. ¹³ Énomonemaka kuteâti koeku kó'ieya ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Uhá koeti ikoseânaxovoti Vúnae Itukó'oviti, iteôvatimo ne pahúnevo” kôe.

¹⁴ Itea namo kixoaye ápeyea ikoseânaxovati enepo hákoti xâne kuvovâti? Koane namo kixoaye ápeyea kuvovâti enepo hákoti kameâti koêku? Námakamo kixoaye ápeyea kamoâti, enepo hákoti xâne koyuhópoinoati? ¹⁵ Koane namo kixoaye ápeyea koyuhópoinoati, enepomo hákoti pahoêti koyúhopoinoahiko? Koati kuteâti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Imáko úhe'ekino koêku ne pihôti xapákuke xanéhiko koyuhópoinoati ne únatinoe koekúti íhae xoko Itukó'oviti!” kôe.

¹⁶ Itea haina uhá koeti xâne kutípeamo ne inámati ihíkavoti íhae xoko Itukó'oviti, kuteâtimaka koeku yútoe Izâiya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Unaém, ako kutipoâti ne yûnzô ngoyúho yemó'u xapákuke xâne” koêti. ¹⁷ Iyúseoneikopo kónokea víkameokonoa koêku ne Kristu motovâti kúveova úti. Kene motovâti víkameokono koeku Kristu, konokoâti ápeyea koyuhó'inoveati ne emó'u.

¹⁸ Itea anéye émbemopikenoe: Âvoikopomea káma jûdeuhiko? Ako kalíhuina kó'ieyaneye! Kámoanepopo, kuteâtimaka koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke, enepone koêti:

“Herumó kixone kúveu mêum ne koyuhó'iyéati koêku. Itóhineheone neko yúho ya uhá koeti poké'e yara kúveu mêum” koêti. *Sâramu 19.4*

¹⁹ Aúngopovomaka ngíxeopinoe: Ákoikopomea itápana íhae Izarâe ra ihíkavoti? Ako kalíhuina

kó'iyeaneye, vo'oku hara koe yútoeke Muíse, yuhó'inoa Itukó'oviti ne íhae Izarâe:

“Iyékovatinoemo koêku ne po'ínuhiko xâne vo'oku ngíxoakumo, enepohikone ákoti itukapu noívongoe kuteâti itínoe, xâne ínixenemaka ákoyeahiko isóneu. Imaíngopitinoemo vo'oku únati ngíxoakumo” koe yútoe Muíse.
Deuteronômio 32.21

²⁰ Ápemaka po'i yútoe Izâiya koati kouhápu'ikoati, enepone yuho Itukó'oviti koêti:

“Enepohikone xâne ákoti apasíka éxeonu nóvo, ainovó koe énomonehiko itukóvo exónuti kó'oyene. Epó'oxo ne ákoti ikaseânaxapunu nóvo, énomone ngoútata'ixinovo kó'oyene”
kôe. Izâiya 65.1

²¹ Kene ne íhae Izarâe, hara koe yuho Itukó'oviti yútoeke Izâiya vo'ókuke:

“Heú koeti káxe índa'ixeahiko ahí'okeovonu, itea ako sikápuhiko. Aínovo xâne ákoti akahá'a itúkea mbáhoenoa, ákotimaka kêno”
kôe. Izâiya 65.2

11

Seánakoamo Itukó'oviti ne íhae Izarâe

¹ Koeku kó'iyeaneye, hara koe émbemopikenoe: Kutí kó'inopinoe puvâtine Itukó'oviti ne xanéna, enepohikone izaraelíta? Ako kalíhuina! Vo'oku undímaka izaraelíta. Undímaka ámoripono Âbraum xoko Mbejámi, po'i iháxakoku izaraelíta. ² Ako púva Itukó'oviti ne xanéna, enepohikone mékutine noívokoxoa. Vo'oku koati yexoâtinoe koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti koyúhoti koeku Íliya mekúke, yaneko kapahákinovo Itukó'oviti vo'oku

váhère kixoku itúkeovo neko íhae Izarâe. Énomone ra koêti: ³ “Unaém, koépekexonehiko porófeta, péhoe koyúhoyea yemó'u. Kotóhinekexoanemaka ne átahiko, enepohikone imókonoku íperaxokonoke. Poéhaikone ûndi kutipópi. Yoko oposíkotinemaka koépekeonuhiko” kôe. ⁴ Yanê'e, na kíxoaye yumópea Itukó'oviti? Hara kíxoá: “Ako péhuxapu. Ápeiko seti koeti mili xâne hokónuti ákoti ipúyukexeaku nonékuke sándu, enepone Mbâa, hó'e ne xanéhiko” kixópa Itukó'oviti. ⁵ Kúteanemaka koeku kó'oyene. Ápeiko xapákuke ne jûdeu kali háxa ne kutipoâtihiko kuteâtimaka nekôyohiko, noívokoe Itukó'oviti vo'oku seánakoa. ⁶ Koeku itúkeovo vo'oku seánakoa Itukó'oviti, hainá'ikopo vo'oku únatinoe itukéti ítone itúkeahiko noívokoxinoake Itukó'oviti. Eneponi akoéneye, ákoni itúkapu vo'oku seánakoa Itukó'oviti.

⁷ Ná'ikopo koéneye? Énjakapivonoe koêku: Eneponi opósi'ixonehiko íhae Izarâe, âha itóponea ikéneke Itukó'oviti, ako itápana. Hane itopónoa háxa xanéhiko, enepohikone noivókoeti. Kene uhá koeti po'ínuhiko xâne, síkoane Itukó'oviti tiú'iyea omíxone, ⁸ kuteâtimaka ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Sikó kíxoane Itukó'oviti ya ákoyeahiko iyúkapu isóneu. Koane sikó kíxoanemaka kutí kó'iyea komítiti yoko mókere tukú koeti kó'oyene” kôe. ⁹ Hara koémaka neko Ndávi yútoeke vo'ókukehiko:

“Eneponi kóyuiyehiko hó'eke, ya koêkuni itúkeovo únati koekúti kuteâti isóneunoa, itúkapu énomone kouhápu'ikea pahúnevo, kutí'inokemo pahukókonoti ipihóponovokutike. ¹⁰ Epó'oxo itúkapunehikomaka kutí koeti komítiti, koane

kutí koeti xâne keyo-keyó koetíne opékuke êno ínati ínone, ákotinemo íteovaku ne inakóti” kôe. *Sâramu 69.22-23*

¹¹ Koeku kó'iyeaneye, hara koe émbemopikenoe: Koêku itávokea ne jûdeuhiko, ákonemea omótova káyukopeovo kaná'utike kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti? Ako kalíhuina kó'iyeaneye! Vo'oku koeku itávokeahiko, imíhe'okinoane oxéne ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu, itúkeovomaka koítovone Itukó'oviti ya pahúnevo. Kó'inokeneye, motovâti íyokevahiko jûdeu koêku ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu, vo'oku kíxoaku Itukó'oviti.

¹² Yoko koeku itúkeovo pahúnevo jûdeuhiko, kutí'inoke apêti oxéne ponópeovo nonékuke Itukó'oviti ne uhá koeti po'ínuhiko xâne yara kúveu mêum, koane koeku itúkeovo vo'oku itávokeahiko ne jûdeu, kutí'inoke itopónoati hána'iti seánako Itukó'oviti ne uhá koeti xâne ákoti itukapu jûdeu, yupihóvotineoxomo unako koêku neko xanéhiko ákoti itukapu jûdeu, kayukápapunehiko ne jûdeu xoko Itukó'oviti.

Kotúyopa Itukó'oviti pahúnevo ne ákoti itukapu jûdeu

¹³ Kó'oyene ití'ikonoe yúnzo'ixo, itínoe ákoti itukapu jûdeu. Vo'oku undi ápostulu, páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u xepákukenoe, yoko koati éyenjovope ra hána'iti itukéti ítukexeonuke.

¹⁴ Koeku kó'iyeaneye índuke, ávaina âva ênjo xapákuke iyénonjapa jûdeu, enepomea iyákapahiko unako koêku ne po'ínuhiko xâne íngamoake ra ihíkavoti ínzikaxone, iteápahikomaka ne pahúnevo vo'ókuke. ¹⁵ Yoko koeku ahí'okeovone Itukó'oviti ne po'ínuhiko xâne yara kúveu mêum ákoti

itukapu jûdeu, vo'oku sikó kíxoane Itukó'oviti ne jûdeuhiko ahíkuxeova, ná'ikopomo kó'eye yaneko káxe kayukápapunehiko ne jûdeu xoko Itukó'oviti? Koati yupihóvotineoxomo unako koêku ne uhá koeti xâne, kuteâti koeku apê exepúkopeati ukópea xapa ivokóvoti. ¹⁶ Vo'oku koeku itúkeovo sasá'iti neko jûdeuhiko, noívokoe Itukó'oviti mekúke, koati sasá'itimakamo ne amósenopono ya hunókokuke. Koêkumaka itúkeovo sasá'iti nonékuke Itukó'oviti tûri ne jûdeuhiko nóvoke, enepone koati poéheve, kúteanemakamo ne uhá koeti káva'ohiko. ¹⁷ Hane koénehikoye xuve azeitona koati katâraeti. Itea tétukexeokonone po'ínuhiko káva'o. Kene itínoe ákoti itukapu jûdeu, kutí kénoue xuve azeitona ihonohí koeti hoíkuke ákoti katarákoati, ina ipíhopokono ne káva'ohiko xuvékuke ne koati katâraeti xuve azeitona. Yanê'e, koatike poéheve koane xuvéku ne koati katâraeti xúve úkea xináko. ¹⁸ Hákonoekepo kepayásokopinova neko káva'ohiko tetukéxokonoti. Kena'áka iséneuke kepayásokinova, hara puyákanapanu yokóvo: Haina xikóyokenoe úkea xunáko ne poéheve, itea koati xoko poéheve úkea xinákonoe.

¹⁹ Ínanimeamo yakoénoe: “Itea tétukexinokonoke ne po'ínuhiko káva'o, motovâti itúkeovo utíne ipíhopokono xuvékuke xokóyoke ne tetúkinevo káva'o” ketínoemeeamo. ²⁰ Kaná'uti, itea koati vo'oku ákoyeahiko akútipo tetúkinokonoke. Kene itínoe, koati vo'oku kitípi Vúnae títiu kéyeinke ikéneke. Hákonoekepo kepayásokovo, itea yokóhiyanavonoe. ²¹ Ako'ópo okoseâna Itukó'oviti ne koati katâraeti xúve, enepone tetúkopeakene kávo'ohiko, ínapomo hako kixópikunoe Itukó'oviti enepomo hákoti

kitipôa. ²² Itíkinaikopo iséneu koêku itúkeovo koati seánati ne Itukó'oviti koánemaka ákoti omotóva ikómohixeekono. Vo'oku kíxoaku Itukó'oviti ne ikorókovoti pahunévotike, iyúseo ákoyea omótova ikómohixeekono. Kene itínoe, koati hána'iti ne seánakopi Itukó'oviti. Yoko kóyekuikonemakamo ne seánakopi koeku ákoyea yahíkuxapipa. Itea enepomo yahikúxipa, tetú kixópitinoemakamo, kuteâtimaka kíxoaku ne káva'ohiko tétone yanekôyoke. ²³ Kene ne jûdeuhiko, enepohikone tetoéti káva'o, enepo kurikápahiko ákoyea akútipo, imopâtimo Itukó'oviti xoko xúve tetúkeaku, vo'oku ápe xunáko kíxeaneye. ²⁴ Koeku kutí ké'iyinoe tetoéti káva'o xuve azeitona íhae hôi ipíhonetí xuvékuke azeitona koati katâraeti, koekúti tiú'iti itúkeekono, ínapoxomo hako oríko ípihopeekono xoko koati xúve úkeaku ne tetoéti káva'ohiko.

Kóseana Itukó'oviti ne uhá koeti xâne

²⁵ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ngahá'a yéxinoe koêku ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti kouhápu'ikovotine kó'oyene, enepone ákoti exákana mekúke, mará'inamo íkitixa póhutine iséneunoa ne koekúti ponovô. Enepone títiu kóyeyea omíxone ne xanéhiko íhae Izarâe, haina uhá koeti íhae Izarâe koetíneye, epó'oxo apêtimo hunókoku neko kixóvoku enepo kausákapumo yé'akemoye xâne ákoti itukapu jûdeu itukópovotimo xanena Itukó'oviti. ²⁶ Yane iteóvotimo pahúnevo ne uhá koeti xâne íhae Izarâe kuteâti koêku ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Síyaum úkeamo ne Koitóvoti xâne. Énomonemo kotuyôpinoa váhere kixoku itúkeovo ne uhá koeti amósenopono Njáko. ²⁷ Yanê'e,

kousókovotinemó yunzó'inoa ne njanéna enepomó unge'éxapinanehiko pahúnevo” kôe. *Izâiya 59.20,21; 27.9*

²⁸ Enepone púvea jûdeuhiko ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Kristu, koati ve'ókuke kó'inokeneye, itínoe ákoti itukapu jûdeu, motovâti yahí'okivoxo Itukó'oviti. Itea vo'oku oxúnoekene nekôyohiko, enepohikone koati íteovoku ne jûdeu, koane noívokoe Itukó'oviti itúkeovo xanéna mekúke, ene ákoino omóto vahiko okóyo Itukó'oviti. ²⁹ Vo'oku ako ípakapu isóneu ne Itukó'oviti enepo apê íparaxoke xâne, koane apê noívokoe. ³⁰ Yoko kuteâti koeku itíkivonoe xâne ákoti akutipo Itukó'oviti nóvo, itea kó'oyene itóponopinene ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti vo'oku itávokopea ahá'inoa Itukó'oviti ne jûdeuhiko, ³¹ énomonemaka koéneye ne ákoyea akútípohiko ne jûdeu kó'oyene. Yoko kó'inokeneye motovâtimakamo itóponea ne hána'iti seánakoa Itukó'oviti káxehiko keno'ókoti, kuteâti kixópikunoe Itukó'oviti koeku kó'oyene. ³² Vo'oku sikó kíxoa Itukó'oviti itúkeovo pahúkóvoti ne uhá koeti xâne motovâti itóponea uhá koeti xâne ne hána'iti seánakoa.

Koati motokeâti iháyu'ikeokono ne Itukó'oviti

³³ Imáko ákoino hunókoku unako kó'ísonueyeya yoko kó'exoneyeya ne Itukó'oviti! Ako xâne itopónoati isóneu éxea kixoku itúkea isóneu ne Itukó'oviti. Ákomaka itopónoati isóneu éxea kixoku kó'ítukeyeya. ³⁴ Yoko énomone kuteâtimaka ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti:
 “Ako xâne itopónoati éxea koeku oveâti isóneuke ne Vúnae. Koane ákomaka motovâti enékea.

³⁵ Ákomaka xâne inuxó kixoti ikó'iparaxea Itukó'oviti kutí'inoke mani konokoâti Itukó'oviti poréxopea íparaxoake” kôe. *Izâiya 40.13; Jó 41.11*

³⁶ Vo'oku uhá koeti koekúti apêti, koati Itukó'oviti pahukôa ápeyea. Aínovo koati ítuke pe'u vô'u. Aínovomaka itukínokonoti ítúkeovo ikó'itukeu Itukó'oviti. Viháyu'ikaikopo Itukó'oviti ákotinemo hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

12

Inámapoti koépoku ûti ikéneke Kristu

¹ Koêkuikopo kó'iyeaneye, ítínoe mbo'ínu xoko Kristu, injíko'okopinoe kuri'ó ké'iyi Itukó'oviti vo'ókuke ne hána'iti seánakovi. Hane yákoeneye kuteâti koêku ne ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti mekúke ya átake, motovâti heú kó'iyea miûyo ítúkeovo koati sasá'iti ikó'itukeu. Yane koatímo únatinoa ne iké'iparaxoake. Yoko énomonemaka motókea ké'iyineye koeku héki. ² Hako kitipásea kixoku ítúkeovo ne xâne ákoti êxa Itukó'oviti, enepohikone kírivokoevo yara káxehiko símokune ûti, itea konókoti inámapea kixeku ítíkivo koeku ítúkeovo Itukó'oviti iko'ínamakopo iséneu. Yane yexoâtimo víki ne koati únati ahá'inopi Itukó'oviti, enepone ínixoné unátíyeya, ákotimaka apáhuina óvaku ákoti aunáti. ³ Vo'ókuke ne hána'iti seánakonu Itukó'oviti, hara koe yunzó'inopinoe: Hako kepayásokovo iséneuke, itea péna ne iséneupinovo, neixoâti ikéna'uxi iké'itukexi ne ikó'iparaxopike Itukó'oviti, kuteâti isóneunopi Itukó'oviti koeku kívivoa. ⁴ Vo'oku kuteâti koeku enó'iyeya iháxakexoku ne muyo ûti koane ákoyea akútikoko ítúkovo ke ne

póhutihiko iháxakexoku, ⁵ énomonemaka koéneye poéhapeane ûti ikéneke Kristu. Kutí koe uti póhuti koxe'úti upánini ako yumáxapu ûti, koane póhutihiko ûti, kutí koémaka uti iháxakoku muyo Kristu. ⁶ Itea ako akútikoko ne vípara póhutihiko ûti, enepone pónevike Itukó'oviti véxea vitúkea ítukeke ya hána'iti seánakovi. Itukapu koyúhoyea kouhupu'iunovi Itukó'oviti ne ko'ípara ûti, vokóyuhoakopo, kuteâti ínixone Itukó'oviti unáko ikó'íparaxeovi koeku kúveova ûti. ⁷ Itukapu huvó'oxea po'ínu xâne ya nókoneke ko'ípara uti, yuíxapaikopo ûti vitúkea nê'e. Itukapu apêti ko'ipârati íhikaxea emo'u Itukó'oviti, hákoikopo koemó kixôa. ⁸ Kene koêkuti ko'ipârati kóxunakea po'i xâne ikéneke Vúnae, káxunakapuikopo ítúkea ákoti kurí ixâ. Kene áva ko'ipârati poréxea tiúketina ítukeke Itukó'oviti, konókoti ákoyea okótixoponoa ne apeínoati, koane ákoyea íhixa itóvoku ne pôreu. Kene áva ko'ipârati inúxino ítuke Itukó'oviti, konókoti ivávakea ítúkea ne itukéti. Kene áva ko'ipârati kóseanayea po'ínuhiko xâne, ítúka ya elókekoke okóvo.

⁹ Ikéna'uxanoe ne ákoyea omótovokoko yokóvo. Yupihovó íxea pívinoe ne váhere kixovókuti. Hane itíka únatinoe koekúti. ¹⁰ Hako kalihú kixêa ne ákoyea omótovokoko yokóvo, itea kutí íxekaka koati kopo'ínukokoti ákoti omotóvokoko okóvo. Ya koêkuni inuxó kó'iyea ítúkeovo unako kêku yíxovonoe, ítúkapu unako koeku po'i xâne yóno iséneu. ¹¹ Konókoti ú'uso kéyeyi itukétike ákoti yahuléke. Konókotimaka heru'ó kíxinoe yomíxone ke'ítukeino Vúnae. ¹² Aélokenoe yokóvo vo'oku kíxoixone xoko Itukó'oviti, yéxone kousokeovomo.

Hako kemuyá'iko iséneu vo'ókuke ne tiú'iti koekúti tekóponenoe. Hákonoe maká kuri kíxe itíki orásaum. ¹³ Koane hivá'axanoe ne kasása'iupo Itukó'oviti ya nókoneke. Usó yákoyemaka kétéarakinoe koêkuti xâne simôti yóvokuke.

¹⁴ Yépeminamaka Itukó'oviti unako koêku ne ákoti aunáti ítukeinopi. Yépemina únati, kene hako yupakínoa váherexea koêku. ¹⁵ Aélokenoe yokóvo xapakúke xâne elóketi okóvo. Kene áva iyôti, íyeamaka xokóyoke. ¹⁶ Ópoehane iséneunoe ikéneke Vúnae ákoti yakapákaka. Hákonoe maká kepayásokovo. Usó yákoyemaka ke'ínikoneyinoe xâne ákoti apayáso. Hákonoe itukovó koe íti inixópovo itúkeovo ko'éxoneti.

¹⁷ Hákonoe maká keyukópinoa váhere ne xâne vaheréxoti ítukeinopi. Kéxuna'ixapunoe itíki únati koekúti, enepone ínixonoe uhá koeti xâne itúkeovo únati. ¹⁸ Hákonoe sikovó kê, itea koêkuti nékone itíki, énomone itíkanoe motovâti itúkeovo kásatike isoneûti yóvoheixo xapakúke uhá koeti xâne, ákotimaka yakapákaka. ¹⁹ Hako itikópinoa ésa'i ne váhere kixékonoku, itínoe ákoti omotóva ongóvo. Síkeane itúkeovo Itukó'oviti itukópinoa ésa'i, vo'oku hara kê emó'uke:

“Undínemo porexópinoe. Undínemo itukópinoi yésa'i” koe Vúnae Itukó'oviti. ²⁰ Ya koêkuni ítikopinoe yésa'i, enepo epéka hímakati ne puvópiti, peréxa nîka. Koane epéka úne, peréxamaka. Vo'oku enepo ixéáneye, yupihovó koetimo téyapana, kuteâti koêku mani yupíheovo eópone eneponi kiripú'ika uhahá'ixoti xorómonike. ²¹ Hako sikêa itúkeovo váhere itopî, itea itíne itâ ne váhere itikópinoati únati ne vaheréxinopiti ítuke.

13

Konokoâti téyea ûti ne pahúkotihiho

¹ Konokoâti uhá koeti xâne téyea ne pahúkotihiho ya poké'exake, koane itúkea ne páhoenokono itúkea. Vo'oku ako ápahuina pahúkoti ákoti itukapu Itukó'oviti porexôa pahúkea. Koêkuti pahúkoti apêti, aínovo ípíhone Itukó'oviti.

² Yanê'e, koêkuti xâne okopâti ne pahúkotihiho, enepohikone ípíhone Itukó'oviti, koati okópoti mani isóneunovi Itukó'oviti, epó'oxo koati epemópinovoti ípíhoponeokonomo vo'ókuke. ³ Vo'oku hainámaka itúkeovo píkone xâne ponóvoti kixoku itúkeovo ápeinoke ne pahúkotihiho, itea poéhane xâne itúkoti váhere, énomonehiko motovâ píkea nê'e.

Yakahá'a ákoyea píkea ne pahúkotihiho, konókoti ákoyea itika váhere. Yane ihayú'ikopitihikomo.

⁴ Vo'oku enepohikonê'e, koati itúkoti ítukexeake Itukó'oviti, motováti unátiyea kêku. Motóvaikopo píki enepo itíka váhere, vo'oku êno xunáko nekôyohiko ípíhoponea xâne pahukóvoti. Yoko koati itúkotihiho ahá'inoa Itukó'oviti koeku ípíhoponea xâne itúkoti váhere, itukópinoatihiko ésa'i ne váhere ítuke. ⁵ Konókotikopo tíyinoe ne pahúkotihiho, koane itíki ne páhoenopi. Hainámaka póhutine vo'oku ápeyea xunáko ípíhoponeopi, kónokinokoe tíyinoe, itea koánemaka vo'oku yéxi iséneuke itúkeovo nékone itíki koane vo'oku motókeyeamaka kutípeekonohiko.

⁶ Énomonemaka kónokino peréxinoe ímpostu, kóperau pahúkotihiho. Vo'oku koeku yuixeovohiko itúkea ítuke, koati itúkotihiho ítukexeake Itukó'oviti.

⁷ Peréxaikoponoe ne uhá koeti nékone peréxi. Enepo áva kóperau nâti nékone peréxi, peréxa. Enepo áva

po'ínuhikomaka nékone peréxi, peréxamaka. Koane enepo áva nékone tíyinoe, tíya. Koánemaka áva motokeâti ihéyu'iki, ihéyu'ika.

8 Koêkuti kó'iyevoku yoréveu, nékone peréxopinoe, yuké'exa peréxopi. Poéhane ne ákoyea omótova yokóvo ne po'ínuhiko xâne itukóvo koekúti nékonenoe peréxopi ákotinemo hunókoku kónokea peréxopi. Vo'oku enepone xâne ákoti omotóvo okovo po'ínuhiko xâne, koati uhá kixoâti itúkea ne páhoenovi Itukó'oviti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. 9 Vo'oku hara kôe ne yutoétiya: “Hako yaupú'iko po'i xâne kepiné'iyiti múxone. Hako kepéko. Hako yomêxo. Hako poe'aínoa iséneu po'ínuhiko xâne iyékivoati ítukevo” kôe. Uhá koeti râ'a, koánemaka po'ínuhiko páhoenokono xâne ítúkea kuteâti, koati kousókovoti yara emo'úti koêti: “Hako motovâ yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxaneyeye ne po'ínuhiko xâne” kôe. 10 Enepone xâne ákoti omotóvo okovo po'ínuhiko, ako váherexa ítukeinoa. Yane koati iyúseoti ítúkeovo ne ákoyea omótovokoko vokóvo kousókoaxo uhá koêti ne páhoenovi Itukó'oviti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

11 Énomone yákoenenoye, vo'oku yéxoá itukóvotiye ra káxehiko símokune úti ítúkeovo oránane iyúkeovo iséneu. Vo'oku enepone kaxena pihópea úti xoko natíxoku Itukó'oviti vanúkeke, ako'óneoxo ahiká'avi yara koeku kó'oyene yaneko inâ kutipoa úti ne Vúnae. 12 Kuteâti koeku yóti píheane uké'eyea, koane kenó'okeane uhápu'iyea káxe, énomonemaka koéneye

ye'ékeovine. Kuríkapaikopo ûti vitúkea kuteâti kixoku itúkeovo ne xâne ovóheixoti hahákutike. Usó víxaixaneikopomaka uhá koêti ne sa'íkeovake ûti ne xunako vahevokoti kuteâti kixoku itúkeovo ne xâne ovóheixoti uhapú'itike. ¹³ Konókoti póna uti kixoku vitúkeovo, kuteâti ítuke xâne ovóheixoti uhapú'itike. Hako vitukovo xâne áhati yetorehí kó'iyea xapa ayuítí, koane kohíhikenati, koane kapínekenati xâne ákoti itukapu koati múxone. Hákomaka vitukóvo xâne sikovó koeti itúkea ne váhere úhepune múyo. Hákomaka vorixókoko, koane hákomaka vímaí'ixinovo po'ínuhiko xâne vo'oku víyokeovo ítukevo. ¹⁴ Itea konókoti itúkeovo Vúnae Jesus Kristu iyusêo xikóyokenoe ya uhá koeti kixeku ítíkivo. Hákone yoposíko oxene ítíki kúxoti yâha ítíki, enepone váhere úhepune miúyo yâha ítíki yanekôyo avô'o yêxa Itukó'oviti.

14

Nókone kó'iyea visóneuno xâne aínati ínixo itúkeovo pahunévoti

¹ Hako pivôa símea imékovokuke ne po'ínu ûti xoko Jesus aínati ínixo itúkeovo pahunévoti, koane hako ixomo yimopókoko vo'ókuke koekútihiko ínixone itúkeovo pahukóvoti. ² Vo'oku ápe xâne ínixoâti yusíkea níkeokono koêkuti kó'iyevoku nikokónoti. Ina apê xâne aínati kóhiyanavo, ínixoâti unáko níkea póhutine kuteâti nikokónoti íhae kavâne ákoti itukapu nau hót'openo. ³ Enepone nikoti heú koeti kó'iyevoku nikokónoti, ako yusíka púvea ne xâne ákoti akoéneye isóneunoa. Kúteanemaka ne aínati kóhiyanavo, ákomaka yusíka koyúhoyea ákoyea aúnati ítuke ne po'i xâne nikoti

heú koeti koekúti. Vo'oku enepone xâne nikoâti ne ákoti nikâ po'ínuhiko xâne, ako ópoe'ainoa isóneu Itukó'oviti. ⁴ Iti koyúhoti ákoyea aúnati ne po'i xâne, kutí'ikopo íkitixapovo? Haina yovóxe nê'e; pó'iti itukoâti ovóxe. Poéhane koati únae exôa tokópeovoxo ítuke áko'o ákoyea takápapu. Itea ponóvotimo ítuke, vo'oku xunako Itukó'oviti Únae oukeke huvo'óxoati, kutí'inokemo tokopóvoti.

⁵ Ápe xâne inixoâti ápeyea káxe koati sasá'iti ya po'ínuhiko káxe. Kene po'ínuhiko xâne, ínixoá kutíkokoyeane ne uhá koeti káxe. Koati konokoâti póhutihiko xâne hókea isóneunoake, ákoti hokohí íxa isóneunoa po'ínu xâne. ⁶ Enepone xâne inixoâti ápeyea káxe koati sasá'iti ya po'ínuhiko káxe teyínoake, koati kahá'ati pónea kixoku itúkeovo nonékuke Itukó'oviti. Kúteanemaka koêku ne inixoâti yusíkea níkea koêkuti kó'iyevoku nikokónoti, kó'inokenemakaye isóneu, koati kahá'ati pónea kixoku itúkeovo nonékuke Itukó'oviti, vo'oku íkoro'ixinovo Itukó'oviti enepo nikôa. Koánemaka ne xâne inixoâti ápeyea ákoti yusíka níkea, kó'inokeneye isóneu vo'oku kahá'atimaka pónea kixoku itúkeovo nonékuke Itukó'oviti, koane kóyeane itúkeovo xâne íkoró'ixovoti xoko Itukó'oviti. ⁷ Vo'oku ako ápahuina xâne xapákuke úti motovâti éxopea koêku yara kúveu mêum pohúxinovati, kutí'iyea ákoti Vúnae exeâti koêku. Kúteanemaka koêku vivakápu. ⁸ Itukovo vapêtico yara kúveu mêum, hane vápeino vitúkeovo ovoxe Vúnae Itukó'oviti. Kúteanemaka ne vivókeovo, kóyeane vitúkeovo ovoxe Vúnae seapáne úti xokóyoke. Yusíkoti vápeyeako yara poké'e, áko'o vivókeovone, kóyeane vitúkeovo ovóxe. ⁹ Yoko koati énomone kutí'inoke

ivokóvoti ne Kristu, koane énomonemaka kutí'inoke exepúkopotí, motovâti itúkeovo Únae uhá koeti xâne, enepohikone ivokóvotine, koánemaka ne âvoti ivakápu. ¹⁰ Ná'ikopo koeti ínixinea itúkeovo pahukóvoti ne po'ínu ûti xoko Jesus? Námaka koeti íkitixapínovo yupihóvoti yéxone yane pe'ínu? Vo'oku konókotimo yumópea Itukó'oviti ne uhá koeti xâne yaneko káxe yuhaíkapavine Itukó'oviti vo'oku kixoku vitúkeovo. ¹¹ Yoko énomone kuteâti koêku ne yuho Itukó'oviti emó'uke, enepone koêti:

“Hara koe Vúnae: ‘Kuteâti kaná'uko ne ámbeyea, koati kaná'utimaka ipúyukexeamo nonénguke ne uhá koeti kó'iyevoku xâne. Koane ihayú'ikonutimo ne uhá koeti xâne, undi Itukó'oviti’ ” kôe. *Izâiya 45.23*

¹² Yane iyúseo kónokeamo yumópea Itukó'oviti ne póhutihiko ûti yaneko káxe yuhaíkapavine.

Vokóhiyanavo mará'inamo víkaraka po'ínu ûti hokoti Jesus

¹³ Hákoneikopo vinixôa itúkeovo pahukóvoti ne po'ínu ûti aínati kóhiyanavo. Ya koêkuni kó'iyeaneye, keúsaka iséneu ákoyeamo ápahuina ítike ikorókoti po'ínu ûti ikéneke Vúnae, itukovo iyonoâti ya pahunévotike. ¹⁴ Ya undíke, énjaa ákoyea ápahuina níkokónoti motovâti ikópiti'ikeovi ikéneke Itukó'oviti. Koati eombâti inzóneuke, koeku nzókea Vúnae Jesus, tokópeovoxo inzóneunoa. Itea enepone xâne inixoâti ikópiti'ikeokonomo enepo níká, yane koati kopití'itinoa. ¹⁵ Enepo inixâ pe'ínu xoko Kristu ákoyea aúnati níki níkokónoti, ínixone ákoyea yusíka níkeokono, na kíxeaye ákoyea omótova yokóvo, enepo ipíhea tumúne níki? Hako

ikeróko po'inu ûti vo'oku nikokónoti. Koáhati ivókinovokemaka Kristu nê'e. ¹⁶ Enepone ínixene itúkeovo únati, hákoikopo itukovo énomone poé'aino isóneunopi po'ínuhiko xâne, inixoâti ákoyea aúnati ne ítike. ¹⁷ Vo'oku enepone vitúkeovo xanena Itukó'oviti yonópoti natíxokuke, haina yuíxeovo ûti sasá'iyea, áko'o ákoyea asása'i ne nikokónoti koane ekâti, itea hara konokóvo pónea uti kixoku vitúkeovo, koane úhepeyeya visóneu ikéneke Vúnae ákoti vakapákaka, koane elókeyeamaka vokóvo ukeâti xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. ¹⁸ Yoko enepone xâne koetíneye hókea Kristu, úhepetinoa isóneu Itukó'oviti, koane inixeâtimakamo po'ínuhiko xâne unáko koêku.

¹⁹ Vapásikaikopo vitúkea koekútihiko porexó'oviti ákoyea vakápakaka yoko ákoyea puvákaka ûti, enepone koekútihiko porexó'ovitimaka koukoponeokoko ûti ikéneke Itukó'oviti. ²⁰ Hako kesáyu'ixo ítuke Itukó'oviti vo'oku nikokónoti. Kaná'uti ákoyea nikokónoti motovâti ikópiti'ikeovi ikéneke Vúnae enepo nikôa ûti; itea kóyeane ákoyea aúnati níkeokono, itukapu énomone kutí'inoke ikorókovoti po'inu xâne pahunévotike. ²¹ Unatíne ákoyea níke koêkuti kó'iyevoku nau hó'openo, koane ákoyea yénapu víyum, koane ákoyea itika po'i koekúti, enepo itukapu ikerókoti po'inu ûti pahunévotike vo'ókuke, (áko'o itukapu kemuyá'ikiti isóneu, áko'o itukapu kurikópoti hókea Itukó'oviti vo'ókuke). ²² Koêkuti ínixene ikéneke Vúnae, kuteâti koekúti ínixene motó'iyeva níki, áko'o ákoyea omótova níki, konókoti xuná'iyea iséneunoa nonékuke Itukó'oviti. Yoko koati únati koêku ne xâne itukoâti ne ínixone unátiyeya ikéneke Vúnae,

ákoti api'áxa isóneunoa, xaneâtimaka xuná'iyea isóneu ákoyea itúkapu pahukóvoti. ²³ Kene enepone xâne ákoti koati éxinoa isóneu, pikoâti itúkeovomea koati ákoti omotóva níkeokono, yane enepo níkôa, koati pahukóvoti, vo'oku haina kutipoâti itúkeovo ahá'inoa Itukó'oviti níkínoake. Yoko uhá koeti kixoku vitúkeovo ákoti itukapu ukeâti kutípea ûti itúkeovo ahá'inovi Itukó'oviti vitúkea, koati pahukóvoti nê'e.

15

Nókone kó'iyea ûti xoko po'inu ûti aínati kóhiyanavo

¹ Uti xúnati isóneu ikéneke Vúnae, ako yusíka inuxó kíxea uti vitúkea vínixone unátiyeya, itea konókoti huvó'oxea ûti ne xâne âvoti koati xunáko isóneu, aínati kóhiyanavo, koane ako yusíka vímaxeova ne kixóvoku. ² Konokoâti póhutihiko ûti vitúkea koekúti ominoâti unako koêku ne po'inu ûti, enepone ínixone unátiyeya ne po'ínuhiko ûti, motovâti kóxunakeahiko ûti ikéneke Kristu. ³ Vo'oku énomone koéneye ne Kristu ákoyea ituka âha kíxeova, itea hara itúko, kuteâti koêku emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeku: “Enepone ihákeopike puvópitihiko, oúngeke yonópo” kôe. ⁴ Vo'oku uhá koeti yutoxóvoti emó'uke Itukó'oviti mekúke, koati yutoxínovoti íhikaxeovi, motovâtimaka ápeyeya hána'iti kúxoixone ûti xoko Itukó'oviti, véxone kóusokeovomo. Yoko koati emo'u Itukó'oviti úkea nê'e, koeku poréxeovi ákoyea kamúya'ika uti visóneu, koêkumaka kouhepekopea visóneu ikéneke Itukó'oviti. ⁵ Yoko Itukó'oviti, enepone poréxoti xâne ítea uhá koeti koekúti xaneâti ákoyea kamúya'ika isóneu, enepone kouhépekopotimaka

visóneu ikéneke, itúkapu énomone parexápi poéhapeane iséneu ikéneke, ákoti yakapákaka, kuteâtimaka ahá'inopi Kristu Jesus, ⁶ motovâti uhá ké'iyi ihéyu'iki Itukó'oviti, enepone Ha'a Vúnae Jesus Kristu, kutí'iyea itínoe póhutipone koxe'úti koane kutí'iyeamaka póhutine ne yemó'u.

⁷ Hákoikopo pivokóko, itea kuteâti kixó'oviku Kristu, énomonemaka ákoeneye kixékokoku, motovâti iháyu'ikeokono Itukó'oviti ve'ókuke. ⁸ Vo'oku koati ngixópitinoe itúkeovo ovoxe Itukó'oviti ne Kristu xapákuke ne jûdeu, enepohikone sirkunsidá koêti, motovâti éxokoponea Kristu kaná'uko neko yuho Itukó'oviti nóvoke, koane koušokoponea neko kúxoti yuho Itukó'oviti xoko oxúnoekene nekôyohiko. ⁹ Haina póhutine nê'e, itea motovâtimaka iháyu'ikea Itukó'oviti ne ákoti itukapu jûdeu, vo'ókuke ne hána'iti seánakoa Itukó'oviti. Énomone kuteâti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koêti:

“Énomone kutí'inoke inzayú'ikopitimo xapákuke ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu. Ngahaná'ikopitimakamo imangá'ika hána'iko ne îhe” kôe. *Sâramu 18.49*

¹⁰ Ina koe'íkomaka po'íke:

“Aélokenenoe yokóvo, itínoe xâne ákoti itukapu jûdeu, xané kixeâti elókeyeamaka okóvo ne xanena Itukó'oviti” koémaka. *Deuteronômio 32.43*

¹¹ Ina koepó'ikomaka po'íke:

“Théyu'ika Vúnae, itínoe ákoti itukapu jûdeu, uhá ketínoe. Konókoti kapáya'ikeamaka iha Itukó'oviti ne uhá koeti kó'iyevokoku xâne” kôe. *Sâramu 117.1*

12 Ina koemáka Izâiya yútoeke:

“Apêtimo ámoripono Njése keno'ókoti natíxoponea xapa xâne ákoti itukapu jûdeu. Énomonemo itukóvo hána'iti kúxonehiko neko xâne koíteovamo” kôe. *Izâiya 11.10*

13 Yoko Itukó'oviti, enepone porexó'oviti ápeyea hána'iti kúxoixone ûti xokóyoke, véxone kousokeovomo, énomonemo kuri'úxinapinoexo hána'iti elókeko yokóvo ikéneke, koane hána'iti úhepeko iséneu koeku kívivoa, maka heru'ó íxeane yomíxone kíxoixi kousokeovo ne kíxone xokóyoke, ya xunákeko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone ovo'ó koépitinoe.

14 Ya undíke, énja itíkivonoe xâne koati itípakovoti, itínoe mbo'ínu xoko Jesus. Énjoamaka heú kíxi yéxi kaná'uko ra ihíkavoti hó'e ûti, koane itíkivomaka ahúkoti enekókoti ikéneke Itukó'oviti. 15 Itea kóyeane ákoyea ámbiku'ixa ongóvo ngíxeaneye ra yúndoenopi upánini yéxoanoe ra koekútihiko, vo'oku koati ngaha'aînopitinoe ákoyea inátapa yokóvo ne ihíkavoti yéxone. Énomone ngixínoaneye ya yúndoenopinoo, vo'ókuke ra hána'iti seánakonu Itukó'oviti, 16 kutí'inokemaka indukópovoti ovoxe Kristu Jesus xapa xâne ákoti itukapu jûdeu, indukóati ne sasá'iti itukéti pónenu Itukó'oviti indúkea, enepone ngoyúhoyea ne inámati ihíkavoti íhae xokóyoke. Yoko énomone indúko, maka ínixane Itukó'oviti unáko ne ingó'iparaxoake. Énomone ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu íngamoake ne emo'u Itukó'oviti koeku itúkeovohiko kasása'iupone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 17 Enepora itukéti pónenu Itukó'oviti indúkea, énomone indúko hána'iti elókeko

ongóvo ikéneke Kristu Jesus. ¹⁸ Yoko ákomo itukéti ákoti ambikú'ixina ongóvo ngoyúhoyea koêku, ákoti itukápu ne kouéseune Kristu ya njokóyoke, enepone ísimea xokóyoke ne ákoti itukapu jûdeu vo'oku yûnzó yoko índuke xapákuke, ¹⁹ koánemaka vo'ókuke ne hoénaxovope xunako Itukó'oviti njokóyoke yóko'o ne iyupánevoti índuke, koánemaka vo'ókuke ne hána'iti xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Koati énomone koéneye tukú ngíxea Ílireake ngotóhineyeya ne inámati ihíkavoti omínovike Kristu, ungeâti Njeruzálem koáne ne pitivókohiko xêrerekuke. ²⁰ Koati ngixóvokune ngóxuna'ixeovo ngoyúhoyea ne inámati ihíkavoti omínovike Kristu xoko ávoveaku koyuhoâti, mbuvâti kutí ngó'iyeya xâne koexépukoti péti oukeke túriune po'inu xâne. ²¹ Vo'oku hara koéneye índuke kuteâti koêku ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeku:

“Enepohikone ákoti eyékoxeaku koêku nê'e, iyusé'inoatimo. Koáne enepohikone ákoti kámeaku koêku nóvo, exeâtimo koêku” kôe.
Izâiya 52.15

Kahá'a Poûlu yónea Róma

²² Koati vo'ókukeiko ra índuke, ene ávoino omótova noínjoponeopinoe, itea êno yúmo'injeova. ²³ Kó'oyene, koeku únzexeane índuke yara poké'ehiko ngixínopikenoe yâye, epó'oxo koeku mekú'iyeeane ngaha'a noínjoponeopinoe, ²⁴ anéye inzóneu véngea xepákuke enepo mbíha Espanha. Ngúxoá indóponeopinoemo koeku yóneam. Yanê'e, ngúxoamaka motó'iyeeova hivó'oxinunoe motovâti ungóponea ya Espanha ike kali óvinem xepákukenoé koeku úhepepeamo inzóneu.

25 Itea kó'oyene, yonondí'ikomo Njeruzálem motovâti nzuvó'oxoponea ne kasása'iupohiko Itukó'ovitiya. 26 Vo'oku enepohikone po'ínu ûti xoko Jesus ákoti itukapu jûdeu, enepohikone ovoti Masêdonea yoko Ákaya, ínixoahiko unátiyea ítixea huvó'oxeake ne ákoti apeínoati xapákuke neko kasása'iupo Itukó'oviti ya Njeruzálem. 27 Koati úkeakune isóneuke kahá'ayea huvó'oxea. Yoko motókeahiko kíxeaneye vo'oku itúkeovo xapa jûdeu úkea ne kaná'uti ihíkavoti kámonehiko, kutí'inoke apêti unako koêku ikéneke Itukó'oviti. Yanê'e, koati motokeâtihihikomaka huvó'oxea ne jûdeuhiko ya nókoneke. 28 Enepo unzéxane ra itukéti nguríkopoinoa ovotíhiko Njúdeya ne páhoenoa po'ínuhiko ûti, enepone huvó'oxeake ngixínopikenoe, vekó ngoetímo xepákuke koêkumo mbíhea ya Espanha. 29 Enepo nzimané'e xepákuke, énja enó'iyeamo únatinoe koekúti ukeâti xoko Kristu íparaxeovikemo ya hána'iti seánakovike. 30 Vo'ókuke ra Vúnae Jesus Kristu, koánemaka ne ákoyea omótovokoko vokóvo ukeâti xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, émbemopinoe, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, kékuna'ixivoxo yépemo'ixinonu Itukó'oviti ya orásaum, 31 maka índepane ne xâne puvoti Vúnae ya Njúdeya, koane ínixanemaka kasása'iupohiko Itukó'oviti ya Njeruzálem unáko ne nzimínoké xapákuke. 32 Koáne enepo parexánu Itukó'oviti nzímeopinoe, itúkapu ya elokékotike okovóti nzímeamo xepákuke, motovâti kali ómomingea, koane úhepeyeya inzóneu xepákukenoe. 33 Itúkapu Itukó'oviti, enepone úkeaku úhepeti isoneûti ovô xepákukenoe. Énomoneoxo ákoeneye.

16

Íkopovope Poûlu

¹ Anéye anjá'inopinoe enepo simâpi Fêbi, mokexa ûti ya xoko Jesus ko'ítuketi ítukeke Vúnae imokóvokutike ya Sénkereya. ² Enepo simané'e xepákukenoe, kutí íxea pe'ínu ikéneke Vúnae, kuteâti motókeyea kíxeokononeye ne kasása'iupo Itukó'oviti. Epó'oxo hivá'axanoemo ya koêkuti nókone ítúkea vo'oku koati ênoti xâne huvó'oe nê'e. Koane enómaka huvó'oxeonu.

³ Mbahúkinao yûnzo inángurukeova ne Pirísila yoko Ákila, enepone ko'ítúkeinotimaka Vúnae Jesus Kristu kuteâti ûndi. ⁴ Enepone pi'âti, ínonexinovo koâti koímaiti koekúti yanekôyoke oposíko koíteovonu ya koati koímaiti mani ngixókonoku. Hána'iti íngoroixinovahiko. Yoko haina póhutine ûndi, itea íkoro'ixinovahikomaka uhá koêti ne kutípoti Kristu ya imokóvokutihiko xapákuke ne ákoti itukapu jûdeu. ⁵ Yíhaikinana ne po'ínu ûti ho'uxínovoti ítuke Vúnae óvokuke Pirísila yoko Ákila, koánemaka íningone Epênetu, enepone inúxoti kutípoti Kristu ya Ázea, ⁶ koánemaka Mâriya, enepone yuixóvoteoxo unako kêkunoe, kozuná'ixovoti ko'ítukeyea ítuke Vúnae xepákuke. ⁷ Mbahúkomaka yûnzo inángurukeovo Ândoroniku yoko Njúnea, iyénom jûdeu, nza'ínemaka ika'ákovokutike yanekôyo. Koati teyonéti xapákuke ápostuluhiko ne pi'âti, epó'oxo inuxónemaka hokopo Jesus ya undíke.

⁸ Yíhaikinanu Ampilíyatu, enepone koati íningone ákoti omótova ongóvo ya xoko Vúnae.

⁹ Yíhaikinanimaka Úrubanu, enepone ko'ítúkeinoti

Kristu kuteâtimaka ûti, koánemaka Estáki, po'i íningone ákoti omotóva ongóvo. ¹⁰ Yíhaikinanimaka Ápeli, enepone exókovoti itúkeovo koati kaná'uti hókoti Kristu, koánemaka uhá koeti óvokuke Aristóbulu, ¹¹ koánemaka Erôdiaum, iyénom jûdeu, yoko uhá koeti kutípoti Vúnae óvokuke Násizu.

¹² Yíhaikinanimaka ne pi'âti sêno Tirífena yoko Tirífosa, ko'ítuketimaka ítuke Vúnae, koánemaka Perésiti, mokena ûti ákoti omotóva ongóvo, yupihóvotimaka ko'ítukeino Vúnae, ¹³ koánemaka Rúfu, teyonéti ovoxe Vúnae, yoko êno, enepone kutí ngíxonemaka ênom. ¹⁴ Yíhaikinanimaka Azíkiritu, Felegónte, Êremi, Pátoropa, Êrema yoko uhá koeti po'ínu ûti ha'ínehiko nekôyo ho'uxínovo ítuke Itukó'oviti. ¹⁵ Yíhaikinanimaka Fílogu yoko Njúlea, koánemaka Nêreu yoko mokéxa, koánemaka Olímpa yoko uhá koeti po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti ha'ínehiko ho'uxínovo ítuke Vúnae.

¹⁶ Yíhaikakanoe, siunoné kixekókoti kuteâti kixókokoku ûti yúhoikeokoko ûti, imeâtinoe sasá'ikoke iséneu vo'oku itínoe kopo'ínukokoti xoko Kristu. Yúhoikopinoemaka ne uhá koeti po'ínu ûti xoko Kristu ho'uxínovotihiko ítuke Vúnae yâye xoko póhutihiko ho'úxovoku.

¹⁷ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, injíko'okopimaka kéhiyanayivoa ne xâne yómoti háxakexea po'ínu ûti yoko kátavokeamaka ya hókea Itukó'oviti, vo'oku kixoku itúkeovo ákoti aunáti, enepohikone ihíxaxotimaka koekúti ákoti itukápa ne ihíkavoti ihikexokonoke. Yahíkuxipa ne xâne kuteâti, ¹⁸ vo'oku haina Vúnae Kristu hóko, itea koati âha kíxeova ne hóko. Koatímaka ahúkoti nê'e ya kouhe'ekea yúho koane itúkoheya iháyu'ikea xanéhiko kutí'inoke

itoâti aúpu'ikea ne kixeóvovoti xâne ákoti koati éxea koêku. ¹⁹ Énomone yákoyenoeye kéhiyanayivoa, vo'oku hi'imé koe xâne éxea itíkivonoe hokoâti ne kaná'uti kixovókuti ítuke Vúnae. Énomone kutí'ino ike'elokexotinoe ongóvo. Ngahá'ainopinoe itíkivo xâne éxoti ítúkea únatinoe koekúti. Itea ya itíki váhere, kutí yákoe xâne ákoti éxone. ²⁰ Yoko Itukó'oviti, enepone úkeaku hána'iti úhepeko isoneûti, uke'éxotimo xunako Satánae ya ákotinemo axu'íkene káxe. Yane kutí koetímo kepasípu'ikopoti Satánae. Itúkapu seánakopike Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe.

²¹ Yúhoikopinoe ne Timóti, nza'íne ítukeke Vúnae, koane Lúsiu, Njázaum yoko Sosípaturu, iyénonjapa jûdeu.

²² Yúnzoikopinoemaka ya iháke Vúnae, undi Tésiu, undi yutoxoâti ra yuho Poûlu, páhoenopinoe.

²³ Yúhoikopinoemaka Ngáyu, óngeake óvokuke, koane uhá koeti po'ínuhiko úti xoko Jesus ho'uxínovoti ítuke Vúnae yâye. Yúhoikopinoemaka Erástu, enepone éxoti koeku tiûketi kopêrauti yara pitivóko, koánemaka Koátu, po'ínu úti xoko Jesus. (²⁴ Itúkapu seánakopike Vúnae Jesus Kristu yóvoheixo, uhá ketínoe. Énomoneoxo ákoeneye.)

Hunókoku yuho Poûlu yonoti xapa ihae Róma

²⁵ Viháyu'ika Itukó'oviti, enepone apêti xunáko kóxunakeopinoe ya ikéneke, kuteâtimaka kó'iyea yane inámati ihíkavoti poréxonuke ngoyúhoyea. Énomone ne ihíkavoti koeku Jesus Kristu ngoyúhone xapa xâne, enepone kouhupu'iune Itukó'oviti kó'oyene, ákoti exákana mekúke vo'oku

itúkeovo uná koyêti xokóyoke ukeátinekene tumúneke ápeyea ra mêum.

²⁶ Itea kouhapu'ikokonone yane yútoeke porófetahiko yutoxóvoti nóvoke. Yoko koati Itukó'oviti, enepone ákoti tûri koane ákoti hunókoku, pahukôa kouhapu'ikeovo, motovâti uhá kó'iyea xâne kutípea koane hókea, koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêum.

²⁷ Enepone Vúnae, poéhane itukóva ne koati kaná'uti Itukó'oviti yupihóvoti hána'iko kó'exoneyea, itúkapu énomone ihayú'ikokono ákotinemo hunókoku, vo'oku ítukeinovi Jesus Kristu. Énomoneoxo ákoeneye.

Hunókokune.

Emo'u Itukó'oviti
New Testament in Terêna (BR:ter:Terêna)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Terêna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Terêna [ter], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Terêna

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

9434667b-9ee2-59e4-93dc-3a75fa6b3851